

uYohana

¹ Ung'wandyo ai lukoli lukani, nu lukani ai latulaa palung'wi ni Itunda, nu lukani ai latulaa Itunda. ² Uyu, u lukani, Ung'wandyo ai watulaa palung'wi ni Itunda. ³ I intu yihi ai itumilwe ku ng'wenso, ni anga ihite kutula ng'wenso kutili ga ni kintu king'wi nai katulaa kitumilwe. ⁴ Mukati akwe ai ukoli u upanga, nu uwo upanga ai watulaa welu nu a ana adamu ihi. ⁵ Welu welyaa mu kiti, ang'wi i kiti shanga ukaulimisa. ⁶ Ai ukoli u muntu nai ulagiigwe kupuma kung'wa Itunda, niiza ilina ni lakwe ai watulaa Yohana. ⁷ Ai wazile anga mukuiili kukiila kutula uwo u welu, iti kina ihi ahume kuhuiila kukiila ng'wenso. ⁸ U Yohona shanga ai uwo u welu, ila ai uzile iti wakuiile kutula uwo u welu. ⁹ Iyo ai ayulaa welu nua tai naza utuile uzile mu ihi ni nyenso wimuikila welu kila u ng'wi. ¹⁰ Ai watulaa mihi, ni ihi ai iumbilwe kukiila ng'wenso, ni ihi shanga ai limumanyile. ¹¹ Ai uzile ku intu ni akwe, ni antu ni akwe shanga ikamusingiilya. ¹² Ila ku awo ni idu nai amusingiye, naza alihuiie i lina ni lakwe, ku awo ai uikiye tai ane ni akutula ana ang'wi Itunda. ¹³ Naza aleilwe shanga ku sakami, ang'wi ku ulowa nua muili, ang'wi ku ulowa nua muntu, ila kung'wi Itunda mukola. ¹⁴ Nu ng'wenso u lukani ai wizipiilye muili hangi akikie mukati itu, ka wihengilee ikulyo ni lakwe, ikulyo anga ni la muntu nu ing'wene nua kinyena nai uzile kupuma kung'wa

Tata, wizue ukende nua tai. ¹⁵ U Yohana ai ukuuie kutula ung'wenso, nu kitunta ku luli azeligitya, “Uyu yuyoo niza niligitya i nkani niakwe nizeligitya, “Uyo nuzile ze yakilaa unene inge Mukulu kukila unene, kunsoko iiza ukoli ze ikili unene”. ¹⁶ Kunsoko kupuma mu ukondaniili nu akwe, usese kihi kusingiye nankanda u uhumi ze yakilaa nia uhumi. ¹⁷ Kunsoko ilagiilyo ai liletilwe kukiila Musa, u ukende ni tai ai izile kukiila Yesu Kristo. ¹⁸ Kutili u ng'wana adamu nai umihengile Itunda matungo ihi, muntu wing'wene niiza inge Itunda, nuili mu kikua kang'wa Tata, umizipilye ung'wenso wamanyike. ¹⁹ Nu uwu wuwu ukuili nuang'wa Yohana matungo i Akuhani ni Alawi nai alagiigwe kitalakwe ni Ayahudi kumukolya “uwe inge nyenyu?”. ²⁰ Bila kisinsila hangi shanga ai uhitile, ila ai usukiye, “Unene shanga Kristo”. ²¹ Uu gwa akamukolya, “ku lulo uewe inge nyenyu itungili?” Uewe inge Eliya? Akaligitya, “Unene shanga” Akaligitya, uewe inge munyakidagu? Akasukiila “A aa”. ²² Uu gwa akamuila, “uwe inge nyenyu iti kina kuinkiilye isusho naza akulaagiye? Ukikuiila uli uewe mukola?” ²³ Akaligitya, “Unene inge luli nu lakwe nui lilaa muwii, “Migooli i nzila a mukulu! anga munyakidagu Isaya nai uligitilye.” ²⁴ Uu gwa ai akoli ni antu alagiigwe kupuma pang'wanso kupuma ku Afalisayo. Akamukolya nu kuligitya, ²⁵ : ku niki ukoja gwa angize uewe shanga wi Kilisto ang'wi Eliya ang'wi munyakidagu? ²⁶ uYohana ai uasukiye azeligitya: Nukoja ku mazi, Ga ni iti, mukati anyu wimikile muntu ni shanga mumulingile. ²⁷ Uyu yuyo

nupembilye ze yakilaa unene, Unene ni mugila uhumi nuakutolya i mikoha a ilatu niakwe, ²⁸ Makani aya ai atulikile uko ku Bethania, itumbi nila Yordani, kianza naiza uYohani ukoli ukoja. ²⁹ Luhiku nai lutyatile uYohana akamihenga uYesu upembilye kung'waakwe akaligitya, Goza ung'waa nkolo wang'wa Itunda nuiuhola umulandu nua unkumbigulu! ³⁰ uyu yuyo naindigitilye inkani niakwe nizeligitya, Nuanso nupembilye kituli kane inge mukulu kukila unene, kunsoko ai watuile zeikili unene, ³¹ Shanga ai numulingile ung'wensu, kuiti aiitulikile nanso kina akunukulwe mukati a Israeli, kina ainzile nikazeoja ku mazi, ³² uYohana ai ukuiie, “Ai nihengile uNg'wau Ng'welu ukusima kupuma kilunde mpyani a nkuni nu kusiga migulya akwe. ³³ Unene shanga ai numulingile, kuiti nuanso nai undagiye iti noje ku mazi ai untambuie, “uyo nize ukihenga Ug'wau Ng'welu ukusima nu kikie migilya akwe, Nuanso yuyo nuojaa ku Ng'wau Ng'walu, ³⁴ Nihengaa nu kukuiila kina uyu ige ng'wana wang'wa Itunda,” ³⁵ Hangi luhiku nai lutyatile uYohana aiukoli wimikile nia manyisigwa akwe abiili, ³⁶ ai amihengile uYesu ukugenda nu Yohana akaligitya, “Goza, uNng'waa nkolo nuang'wa Itunda” ³⁷ Amanyisigwa abiili ai amigulye uYohana ukuligitya aya akamutyata uYesu. ³⁸ Hangi uYesu ai upilukile nu kuihenga iamanyisigwa awo amutyatile, nu kuaila, “Muloilwe ntuni?” Akamusukiilya, Rabbi, (ndogoelyo akwe ng'walimu;) wikiee pii?” ³⁹ Aka atambuila, “pembyi nu kihenga. “Uugwa ai alongoe nu kihenga i kianza nai

wikiee; akikie palung'wi nu ng'wenso u luhiku nulanso, kunsoko aiyatulaa yapikiila saa ikumi iti. ⁴⁰ Ung'wi nua awo ni abiili nai amigulye uYohana ukutambula ni uugwa kumutyata uYesu ai utuile inge Andrea, muluna akwe uSimoni Petro. ⁴¹ Akamihenga muluna akwe uSimioni nu kumutambuila,”Kamulijaa uMasihi” (niiza impyanigwe Kristo). ⁴² Akamuleta kung'wa Yesu. uYesu akamugoza nu kuligitya, Uewe wi Simioni ng'wana wang'wa Yohana” wikitangwa Kefa” (ndogoelyo akwe 'Ptro') ⁴³ Luhiku nai lutyatile itungo uYesu nai wahia kuhega kulongola kuGalilaya, ai umuligilye uFilipo nu kumuila, “Ntyate unene.” ⁴⁴ uFilipo aiwatulaa mukola ihi nua kuBethasaida, kisali kang'wa Adrea nu Petro. ⁴⁵ uFilipo ai umuligilye uNathanaeli nu kumuila, Kamulijaa uyo naiza uMusa ukilisilye inkani niakwe mu malagiilyo nu Unyakidagu, Yesu ng'wana awng'wa Yusufu, kupuma kuNazareti. ⁴⁶ uNathanaeli akamuila, "Itii kintu ni kiziza kihumile kupembelya kuNazareti?" uFilipo akamuila, “Nzuu nu kihenga.” ⁴⁷ uYesu akaamihenga uNathanaeli upembilye kung'waakwe nu kuligitya, “Goza uMuisraeli tai taai ni mugila u ukongelwa mukati akwe|” ⁴⁸ uNathanaeli akamuila, “Uningile kinyauli unene?” uYesu akamusukiilya nu kumuila, Aza ikili uFilipo kuitanga naza ukoli pihi pi ikota, aza nakihengaa.” ⁴⁹ uNathanaeli akasukiilya, “Rabi uewe wi Ng'wana wang'wa Itunda| Uewe wi Mutemi nua Israeli”| ⁵⁰ uYesu akasukiilya akamuila, Kunsoko nukuiie aza 'nukihengile pihi

i kota' itii wahuiila? ukihenga ntendo nkulu kukila izi.” ⁵¹ uYesu akaligitya, “Huiili huiili kumuili mikihenga ilunde likuluguka, nu kihenga iamalaika akunankila nu kusima migulya a Ng'wana wang'wa Adamu.”

2

¹ Ze yakilaa mahiku a taatu, ai ukoli winga uko ku Kana a Galilaya nu Nyinya wang'wa Yesu ai ukoli kuko. ² uYesu ni amanyisigwa akwe ai atulaa anilwe mu winga. ³ Itungo nai auilwa i magai, u nyinya wakwe uYesu akamuila, “Agila i magai.” ⁴ uYesu akasukiilya, Musungu ni kanso kintuile ntuni unene? Itungo ni lane likili kupikiila,” ⁵ uNyinya nuakwe akaaila, “Kihi nuikamuila itumi.” ⁶ U ugwa ai ikoli ni ntunda mutandatu ni a magwe pang'wanso nai iekilwe kunsoko a ku kalala mu mahiku a Ayahudi, kila ing'wi ai ikete wizulyo nua nzio ibiili, itaatu. ⁷ uYesu aka aila, Izulyi imazi intunda nia magwe, “akizulya ga nu migulya. ⁸ Ugwa aka aila awo ianya mulimo, “Holi ngele itungili nu kutwala ku mua aiilya nu mukulu nua meza. “Akituma anga naza ualagiiye. ⁹ Muaiilya nu mukulu ai umaluilye imazi ayo nai atulaa akailikaa nu kutula magai, ila shanga aiulingile kapumile (kuiti ianyamulimo naza atepile imazi ai alingile kai apumile). Ugwa akamitanga umukulu nua winga nu ¹⁰ kumuila, kila ung'wi wandya kuagiza i antu imagai ni maziza ni anga agale wiagiza imagai ni shanga maziza. Kuiti uewe umaikile imagai ni maziza kupikiila itungili” ¹¹ U ukuilwa uwo nua ku Kana a kuGalilaya, ai watulaa wuwo

ng'wandyo nua mpyani nia ukuilwa nuang'wa Yesu, azekunukula ikulyo nilakwe, itigwa ia manyisigwa akwe akamuhuiila. ¹² Ze yakilaa izi, uYesu, Nyinya nua kwe, aluna akwe ni amanyisigwa akwe ai alongoe mu kisali nika Kaper-naumu nu kieke kuko ku mahiku masheenyu. ¹³ Uugwa ipasaka a Ayahudi ai ahumbeela, itigwa uYesu akalongola ku Yerusalemu. ¹⁴ Aka ahanga ia gulya a ng'ombe, nkolo, ni nkunda mukati Itekeelo. Ga nia kaila mpia ai akoli ikie mukati Itekeelo. ¹⁵ Uyesu akanonia umikoha ukete makundo, aka apumya ihi nai amoli mukati Itekeelo, ize ihanguie ng'ombe ni nkolo. Akahunula impia ni ya akaila mpia nu kuipiula i meza niao. ¹⁶ Ku agulya kunda aka aila, “Pumyi i intu izi kuli ni kianza iki, leki kulitendi ito ni lang'wa Tata nu ane kutula kianza ki soko” ¹⁷ Amanyisigwa akwe akakimbukiilya kina ai yatulaa ikilisigwe, “Wilu nu ito ni lako likundya.” ¹⁸ Akulu ni a Ayahudi akasukiilya, akamuila, Inge kilingasiilyo kii nu kulagiila kunsoko ukituma imakani aya?” ¹⁹ uYesu aka asukiilya, Ligumuli Itekeelo ili nu nene kulizenga ze yakilaa mahiku ataatu.” ²⁰ Uugwa Akulu a Ayahudi akaligitya, “Ai ikuhoile miaka makumi anne na mutaan-datu kulizenga Itekeelo ili nu ewe ukuligitya ukulizenga ku mahiku ataatu?” ²¹ Ga ni iti, nuanso ai utambue itekeelo aze usigiie muili nuakwe. ²² Iti gwa panyambele ze yakilaa kiuka kung'waakwe kupuma kuashi, ia manyisigwa ni akwe akakimbukiilya kina ai uligitilye nianso, akahuiila ukilisigwa ni ntambu naiza uYesu wakondilyee kumiligitya. ²³ Uugwa nai watulaa

ku Yerusalemu matungo a pasaka, itungo nila sikukuu antu idu ai ahuiie i lina ni lakwe. nai ihengile i ilingasiilyo ni a ukuilwa nai witumile. ²⁴ Kuiti uYesu ai mugila u uhuili ni enso ku nsoko ai ualingile i ana adamu i hi. ²⁵ Shanga ai utakile muntu wihi kumuila kutula ni ili i ana adamu kunsoko ai ulingile nai kimoli mukati ao.

3

¹ Uugwa ai ukoli nu Afarisayo nai iza ilina nilakwe Nikodemo, ung'wi nua anyampala ni i anza nila Ayahudi. ² Muntu uyu ai umuhangile uYesu utiku nu kumuila, “Rabi, kulingile kina wi ng'walimu kupuma kung'wa Itunda, ku ndo-goelyo kutili u muntu nu humile kituma izi yihi Itunda aze wikutuli palung'wi nu ng'wensu.” ³ uYesu akamusukiilya, “Huiila huiila, shsnga uhumile u muntu kingila mu utemi nuang'wa Itunda anga wahite kutugwa nkua a kabiili.” ⁴ uNikodemo akaligitya, “Umuntu uhumile uli kutugwa aze mnyampala? Shanga uhumile kingila munda ang'wa nyinya nuakwe nkua a kabiili nu kutugwa, itii uhuile uli?” ⁵ uYesu akasukiilya, “Huiila huiila muntu anga wahite kutugwa ku mazi nu ku Ng'wau Ng'welu, shanga uhumile kingila mu utemi nuang'wa Itunda. ⁶ Ni kitugilwe ku muili inge muili, hangi nikitugilwe ku nkolo inge nkolo. ⁷ Leka ku kuilwa kunsoko aza nakuilaa, inge kulinja kutugwa nkua aka biili. ⁸ Ung'wega wikunkaa pihi ku uloilwe nu luli nu lakwe mulijaa, kuiti shanga mulingile kuupumiie nuko ku ulongoe. Uugwa ni yili i hali a kila nutugilwe nu Ng'wau Ng'welu.

⁹ uNikodemo akasukiilya, ku kuligitya, “Makani aya ahumikile uli?” ¹⁰ uYesu akasukiilya, “u ewe wi ng'walimu nua Israeli shanga ulingile ga ni makani aya? ¹¹ Huiila, huiila, nu ku-uila, iko ni kukilingile kuuki kuiila ku iko ni kuki hengile. kuiti shanga mukusingiilya u ukuili nu itu. ¹² Anga ize namuilaa imakani aya apa mihi shanga mu huiie, muhumile uli kuhuiila anga numuile imakani na kilunde? ¹³ Ndogoelyo kutili nai unankie migulya kupuma kilunde kwaala ng'wenso nai usimile, uNg'wana wang'wa Adamu. ¹⁴ Anga uu uMusa nai umiyan-sue inzoka mi bambazi, u uu uNg'wa nu ang'wa Adamu kulinja wanyansulwe, ¹⁵ iti kina ihi ni ika muhuiila alije u upanga nua kali na kali. ¹⁶ Ku ndogoelyo iyi Itunda ai u uloelwe u unkumbigulu, kina akamupumya u ng'wana nu akwe nu ing'wene, iti kina muntu wihi nu muhuiie waleke kulimila ila watule nu upanga nua kali na kali. ¹⁷ Ku nsoko Itunda shanga ai umulagiye ung'wana nu akwe mihi iti aulamule u unkumbigulu, ila kina u unkumbigulu ugunike mung'wa akwe. ¹⁸ Nu muhuiie nuanso shanga ukulamulwa. Nuanso ni shanga umuhuiie yakondaa walamulwaa ku nsoko shanga ulihuiie i lina nila Ng'wana wing'wene nuang'wa Itunda. ¹⁹ Iyi yiyo nsoko a ulamulwa, nia kina u welu ai uzile mu unkumbigulu, kuiti iana adamu akalowa kiti ikilo a welu ku nsoko ntendo ni ao ai yatulaa ya ubii. ²⁰ Kila muntu nuitumaa u ubii wibipilwaa u welu ni iti shanga uzile mu welu iti kina intendo niakwe ileke kuikwa ng'walyi. ²¹ Kuiti, nuanso nuitumaa i tai wizaa mu welu

iti intendo niakwe igeeleke kina yitumilwe ku ikulyo ni lang'wa Itunda. ²² Ze akilaa aya, uYesu palung'wi ni amanyisigwa akalongola mihi a Yudea. Kung'wanso ai utumie itungo palung'wi ni enso hangi ai watulaa ukoja. ²³ Itungili ga nu uYohana ai watulaa ukoja uko ku Ainea pakupi ni Salam ndogoelyo ai akoli ni mazi idu pang'wanso. Antu ai atulaa akupembya kitalakwe nu kogigwa, ²⁴ ku nsoko uYohana ai watulaa wakili kugung'wa mu kadulumu. ²⁵ Uugwa ai ipumie wikungumi mu amanyisigwa ang'wa Yohana ni Ayahudi kutula siku kuu nia weligwa. ²⁶ Akalongola kung'wa Yohana akamuila, “Rabi, nuanso naza mine nu ng'wensu kitumbi nila mongo nua Yordani, Ng'wensu nai ukuiie i nkani ni akwe, goza, ukoja ni ihi akulongola akumutyata.” ²⁷ uYohana akasukiilya umuntu shanga uhumile kusingiilya kintu kihi kwaala anga ize winkiigwe kupuma kilunde. ²⁸ uNyenye akola mikuiila kina aindigitilye kina, 'unene shanga ni kilisto; badala akwe ai ndigitilye, 'ndagiigwe ntongeela akwe.' ²⁹ Nuanso nuine nu mutiziila ingi mukulu nua winga. Itungili umuhumbamuya nuang'wa mukulu nua winga, nuimikaa nu kutegeelya wiloelya lukulu kunsoko a luli nula mukulu nua winga. Uwu itungili ingi ulowa nu ane ni ukondaniie. ³⁰ Utakiwe kukilinkiila nu nene ntakiwe kukepa. ³¹ Nuanso nu pembeeye migulya, ukoli migulya a ihi. Nuanso nua unkumbigulu upumiie mu unkumbigulu hangi wiligitya makani a kinya unkumbigulu. Nuanso nupembeeye kilunde ukoli migulya a yihi. ³² Nuanso wikuiila ayo nuihengile nu kigi-

ilya, kuiti kutili nuisingiilya u ukuili nu akwe. ³³ Nuanso nai usingiye u ukuili nuakwe ukomaniiigwe kina Itunda ingi watai. ³⁴ Ku nsoko nuanso nai ulagiingwe ni Itunda wiligitya makani ang'wa Itunda. Ku nsoko shanga wiminkiilya uNg'wau ng'welu nua ngele. ³⁵ uTata wimulowaa ung'wana hangi uminkiiye i intu yihi mu mikono akwe. ³⁶ Nuanso numuhuiie uNg'wana ukete u upanga nua kali na kali, Kuiti ku ng'waakwe ni shanga ukumukulya uNg'wana shanga ukuihenga u upanga nua kali na kali, ila ikuo ni lang'wa Itunda liambinkanaa migulya akwe.

4

¹ Uugwa uYesu nai walinga kina iAfarisayo ijaa kina uYesu ai watulaa ukumanyisa nu kuoja ikilo ni lang'wa Yohana ² (Anga itule uYesu mukola ai watulaa shanga ukoja ila amanyisigwa akwe). ³ ai upumile ku Judea nu kulongola kuGalilaya. ⁴ Iti ai ituile ingulu kukiila ku Samaria ⁵ . Nu kupikiila mu kisali nika Samaria, nikitangwaa Sikari, pakupi ni kitongo niiza uYakobo ai uminkiiye u ng'wana nuakwe uYusufu. ⁶ Ni kilungu ni kang'wa Yakobo ai kikoli pang'wanso. uYesu ai watulaa wakatala kunsoko a muhinzo akikie pakupi ni kilungu. Ai yatulaa matungo a mung'wi. ⁷ Musungu ni Musamalia ai uzile kutepa i mazi, nu Yesu akamuila, “Ninkiilye imazi ng'wee.” ⁸ Kunsoko i a manyisingwa akwe ai atulaa endaa yao mu kisali kugula indya. ⁹ uMusungu nuanso akamuila, “Itulikile uli uewe Muyahudi, kunompa unene musungu

ni Musamalia, kintu ni ka kung'wa?” kun-soko iAyahudi shanga i halinkana ni Asamalia. ¹⁰ Uyesu akamusukiilya, “ Anga ize ulingile u uhumi nuang'wa Itunda, nuyo nukuuila 'ninki-ilye i mazi,' aza uzee mulompa, hangi aza uzee kinkiilya mazi a upanga.” ¹¹ uMusungu akamusukiilya, “Mukulu wimugila i ndoo a kutepela, ni kilungu ingi kilipu. Ukuligilya pii imazi na upanga? ¹² Itii uewe wi mukulu, kukila utata witu uYakobo, naiiza ukinkiiye i kilungu iki, nu ng'wensu mukola ni ana akwe palung'wi ni mitugo akwe akang'wa imazi a kilungu iki?” ¹³ uYesu akasukiilya, “Wihi nui ng'wezaa imazi aya ukuhung'wa inyota hangi, ¹⁴ kuiti nu-anso nuikang'wa imazi ni nikaminkiilya shanga ukuhung'wa inyota hangi. Badala akwe imazi ni nikaminkiilya akutula ndiilyo nikuhuma ikali na kali.” ¹⁵ uMusungu uyo akamuila, “Mukulu, kumalompa imazi nanso iti ndeke kuhung'wa inyota, hangi ndeke kaga kuza apa kupepa imazi.” ¹⁶ uYesu akamuila, “Longola umitange u mugohako, uugwa usuke.” ¹⁷ uMusungu akamuila, “Ni mugila mugoha.” uYesu akasukiilya, “Uligitilye iziza, 'Nimugila mugoha;’ ¹⁸ ku ndogoelyo watu-ilee ni agoha ataano, nuyu nug'wi niiza ukete itungili shanga mugoha wako. Mu ili uligitilye itai!” ¹⁹ uMusungu akamuila, “Mukulu nihengaa yakina uewe ingi wimunyakidagu. ²⁰ aTata itu ai ipoelyaa mu lugulu ulu. Kuiti unyenye miligityaa kina iYerusalemu kiko kipango niizaa iantu atakiwe kipoelya.” ²¹ uYesu akamusuki-ilya, “Musungu, nihuiile, itungo lipembilye ni-

ize shanga muku mukulya u Tata mu lugulu ulu ang'wi ku Yerusalemu. ²² Unyenye antu mikikulyaa nikukilingile, ku nsoko u ugunwa wipumaa ku Ayahudi.” ²³ Ga ni iti, itungo lipembilye, nitungili likoli hapa, itungo ni ikulyaa itai akumukulya uTata mu nkolo ni tai, ku nsoko uTata wiadumaa iantu ni a mpyani nanso ku antu akwe ni imukulyaa. ²⁴ Itunda ingi Nkolo, hangi awo ni imukulyaa atakiwe kumukulya ku nkolo ni tai ²⁵ uMusungu akamuila, “Ningile kina u Masihi upembilye, (nuitamgwaa Kristo). Nuanso nuikiza ukuutambuila yihi.” ²⁶ uYesu akamuila,” Unene nukuligitya nu nene yuyo.” ²⁷ Itungo lilo liilo i amanyisigwa akwe akasuka. Ni enso ai akuiwe ku niki ai watulaa ukuligitya nu musungu, kuiti kutili nai ugemile kumukolya, “Uloilwe ntuni?” ang'wi “Ku niki ukitambulya nu ng'wenso?” ²⁸ Iti u musungu akaleka intunda akwe nu kulongola mu kisali nu kuatambuila i antu, ²⁹ “Pembyi mihenge muntu naza umbiie imakani ane ihii nai nitumile, itii ihumikile watule ng'wenso Kristo?” ³⁰ Akapuma mu kisali akapembya kitalakwe. ³¹ Matungo a mung'wi amanyisigwa akwe akamusinja azeligitya, “Rabi lya indya.” ³² kuiti nuanso waka aila, “Unene nkete u ludya ni shanga mulumanyile unyenye.” ³³ Amanyisigwa akiila, kutili naza wamuletelaa kintu kihi kulya,” Itii aza aletaa?” ³⁴ uYesu aka aila, “Uludya nu lane ingi kituma ulowa nu akwe ng'wenso nai undagiiye nu kukaminkiilya umulimo nuakwe. ³⁵ Itii, shanga miligityaa, 'Ikili myeli itaano ni maogola akutula akondaa?'

Kumutambuila gozi i migunda ni ikoli ikondile ku maogola| ³⁶ Nuanso nui ogolaa wisingiilya i kinyamulimo nu kilingiila inkali kunsoko a upanga nua kali na kali, iti kina nuanso nuitemelaa nu ng'wenso nui ogolaa alowe palung'wi. ³⁷ Ku nsoko i ntambu iyi a tai, 'Ung'wi witemelaa nu muya wiogolaa.' ³⁸ Aza numulagiye kuogola naliza shanga muki nyomekee, Auya itumaa milimo nu nyenye mingie mu ulowa nua milimo ao.” ³⁹ Asamalia idu mu kisali ni kanso ai amuhuiie ku nsoko a mpola a musungu uyo nai watulaa uku kuilaa, “Naza untambuie imakani ihi nai nitumile.” ⁴⁰ Iti Asamalia nai azile ai amusingiye wikie palung'wi ni enso nu kkie kitalao ku mahiku abiili. ⁴¹ Hangi idu ikilo akamuhuiila ku nsoko a lukani lakwe. ⁴² Akamuila u musungu uyo, “Kuhuiie shanga udu ku makani ako, ku nsoko usese akola kigulye, ni itungili kamanyaa kina kulu kuulu ng'wenso ingi muguni nua unkumbigulu.” ⁴³ Ze yakilaa imahiku nanso na abiili, akahega nu kutunga ku Galilaya. ⁴⁴ Ku nsoko ng'wenso mukola ai watulaa watanantya kina u munyakidagu mugila ukulu mihi akwe mukola. ⁴⁵ Nai wapembya kupuma ku Galilaya, iAgalilaya ai amusingiye. Ai atulaa ihengile i makani ihi nai witumile ku Yerusalemu mu siku kuu, ku nsoko ni enso ga ai atulaa amoli mu siku kuu. ⁴⁶ Ai uzile hangi ku Kana a Galilaya uko kai umakaie imazi kutua magari. Ai ukoli ofisa naiza ng'wana nuakwe mulowae uko ku Kaper-naumu. ⁴⁷ Nai wakija kina uYesu ai wapumaa ku Judea nu kulongola ku Galilaya, ai ulongoe kung'wa Yesu nu kumusinja wasime wamu-

gune u ng'wana wakwe, naiza watulaa pakupi kusha. ⁴⁸ Uugwa uYesu akamuila, “Unyenye ana muhite kihenga i ilingasiilyo nu ukuilwa shanga muhumile kuhuiila. ⁴⁹ Mutongeeli akaligitya, “Mukulu sima pihi ze ikili ung'wana wane kusha. ⁵⁰ “uYesu akamuila, “Longola ung'waako mupanga.” umuntu uyo akahuiila lukani naiululigitilye uYesu ⁵¹ Nai watula ukusima, anya mulimo akwe akamusingiilya nu kuuila ng'wana nu akwe ai watulaa mupanga. ⁵² Iti aka akolya ingi itungo kii aza uligilye ibahu. Akasukiilya, “Igulo itungo nila saa mutandatu ulwae naza umulekile.” ⁵³ Uugwa utata nu akwe wakalinga kina ingi itungo lilo liilo uYesu naza uligitilye, “Ng'wana nuako ingi mupanga.” Uugwa nuanso naa ni anya mito lakwe akahuiila. ⁵⁴ Iki ingi kilingasiilyo ka kabiili nai witumile uYesu nai upumiie ku Yudea kulongola ku Galilaya.

5

¹ Ze yakilaa pang'wanso ai ikoli i siku kuu a Ayahudi, nu Yesu ai unankie kulongola ku Yerusalemu. ² Nu kung'wanso ku Yerusalemu ai ikoli ikunu mu mumpita nua nkolo, nai kitangwaa ku ntambu a Kiebrania Bethzatha, ni kenso kikete nkigo itaano. ³ Ilundo ikulu nila alwae ai limoli, apoku, a kitele, ang'wi nia kule igandi ai atulaa alae mu nkigo nianso. (Komaniilya; Makani a lukiili nula 3 shanga igeekile mu mbugulu ni nziza niya kali,) “Aze alindiie imazi kuhigintulwa.” ku kulu kuulu itungo la ki tuunga malaika ai wisimaa mukati ang'wa Mukulu nu kumahigintula i mazi. ⁴ Ku iti, uyo naiza ukutula

wang'wandyo kingila mukati ze yakilaa i mazi kuhigintulwa ai watendwaa mupanga kupumiila ni kihi nai katulaa kamuambaa ku itungo nilanso. ⁵ Nu muntu ung'wi nai watulaa walwae ku itungo la myaka makumi ataatu ni mu nana ai ukoli mukati a nkigo. ⁶ uYesu nai wakamihenga ulae mukati a nkigo ni zeyakilaa kulinga kina ulae pang'wanso ku itungo ilipu uYesu ai umuiie, “Itii uloilwe kutula wimupanga?” ⁷ Umulwae uyo aka musukiilya, “Mukulu nimugila muntu, nua kumbika mi ikunu itungo imazi nakuhigintulwa, Itungo ni kugema kingila muntu mungiiza wintongeela.” ⁸ uYesu akamuila, “Nyansuka hangi uhole ikipalatu kako nu kulongola.” ⁹ Nkua umuntu nuanso akakomigwa, wakahola u ulili nuakwe nu kulongola. Nu luhiku nulanso ai latulaa luhiku la kusupya. ¹⁰ Iti gwa i Ayahudi akamuila u muntu uyo nai ugunilwe, “Lelo luhiku nu la kusupya, shanga ugobigwe kukenka i kipalatu kako,” ¹¹ Akasukiilya, ng'wensu nu nungunile yuyo umbiie, kenka i kipalatu kaoko u kulongola. ¹² Akamukolya, “Inge nyenyu naza ukuuie “Hola igodolo ni lako hangi ulongole?” ¹³ Ga ni uu, Uyo nai upangataigwe shanga ai umulingile, kunsoko ai akoli ni antu idu mu kipango ni kanso. ¹⁴ Ze yakilaa papo u yesu ai umuhangile u muntu nuanso mi tekeelo nu kumuila, “Goza wapangataala! uleke kituma i milandu hangi uleke kuligigwa ni ikani ni ibi ikilo”. ¹⁵ Muntu nuanso akalongola nu kuapindula i Ayahudi kina u Yesu yuyo naza umupangataaye. ¹⁶ Iti gwa, kunsoko a makani

nanso Ayahudi ai amunyumile u Yesu kunsoko ai witumile makani aya luhiku nu la kusupya. ¹⁷ U Yesu akaaila, “Tata nu ane ukituma u mulimo ga ni itungili nu nene kituma milimo” ¹⁸ Kunsoko nanso Ayahudi ai akilinkiila kumuduma iti amulage shanga udu kunsoko akubunanga luhiku la kusupya, ila ku kumitanga Itunda, Tata nu akwe, Azi tendisa kina ilikaa ni Itunda. ¹⁹ U Yesu akasukiila, “Huiili, Huiili, ung'wana shanga uhumile kituma kintu kihi kwa ala iko niiza umihengile Tata nu akwe uku kituma, kunsoko kihi u Tata nu kituma kiko nu ng'wana wi kitumaa. ²⁰ Kunsoko u Tata umuloilwe u ng'wana, hangi ukumulagiila kila i kintu nu kituma hangi ukumulagiila makani makulu kukila aya iti kina mukilinkiie ku kuilwa”. ²¹ Kunsoko u Tata umuloilwe u ng'wana, hangi ukumulagiila kila i kintu nu ku kituma hangi ukumulagiila makani makulu kukila aya iti kina mukilinkiie ku kuilwa”. ²² Kunsoko u Tata shaga wimulamulaa wihi, ila uminkiiye u ng'wana ulamuli wihi. ²³ Iti kina ihi amukulye u ng'wana anga uu u ng'wana nu mukuiye u Tata, Nuanso ni shanga umukuiye u ng'wana shanga umukuiye u Tata naza umulagiye. ²⁴ Huiili, huiili nuanso nuijaa lukani lane nu kumuhuiila nuanso nai undagiye ukete u upanga nua kali na kali hangi shanga ukulamulwa, Badala akwe, wakilaa kupuma mu ushi nu kingila mu upanga. ²⁵ Huiili, Huiili, kumuila itungo lipembilye ni itungili limoli naza i ashi akija u luli nula ng'wana nuang'wi Itunda, hangi ihi ni ikija a kikie. ²⁶ Kunsoko anga uu u Tata nu ili nu upanga mukati akwe mukola.

²⁷ Anga uu uminkiiye u ng'wana kutula nu upanga mukati akwe, hangi u Tata uminkiiye u ng'wana u uhumi iti kina aulamule kunsoko inge ng'wana wang'wa Adamu. ²⁸ Muleke ikuilwa ku ili, kunsoko itungo lipembilye naza i ashi ihi ni amoli mi ibiila akija u luli nu lakwe. ²⁹ Ni enso akupuma kunzi, ku nai itumile i maza ku u ukigwa nua upanga, hangi nai itumile u ubi ku uukigwa nua ulamulwa. ³⁰ Shanga nihumile kituma kintu kihi kupuma kitalane mukola, anga ni kija, uugwa ni keenda lamula nu ulamuli nuane inge nua tai ane kunsoko shanga kuduma u ulowa wane, ila ulowa wakwe nai undagiiye. ³¹ Anga ni kuiile mukola, ukuiili nuane shanga ukutula wa tai. ³² Ukoli mungiiiza nuikuiila kutula unene hangi ningile ku tai ane ukuiili nu ku kuiila inge nua tai. ³³ Malagiilya kung'wa Yohana nu ng'wenso wamikuila itai. ³⁴ Ga ni iti, u ukuiili nineenda usingiilya shanga upumile ku ana Adamu, kumaligitya aya iti muhume kugunwa. ³⁵ U Yohana ai watulaa inge ntala natuilee ikakila nu kelya, hangi ai matulaa mukondile kumuloeelwa ku itungo ikupi u welu nuakwe. ³⁶ Uukuiili ni nuukete ingi ukulu kukila nu ang'wa Yohana, ku milimo u Tata naza uninkiiye kumikondeelya, milimo nanso ni niitumaa inkuiila kina u Tata undagiiye. U ³⁷ Tata nai undagiiye ng'wenso mukola ukuiie kutula unene. Izaa mukili kigiilya u luli nu lakwe ang'wi kihenge u luli nu lakwe itungo lihi. ³⁸ Kutili lukani nu lakwe anga likie mukati anyu kunsoko shanga mumuhuiie ng'wenso nai

ulagiigwa. ³⁹ Mukuulingula u ukilisigwa ize musigile mukati akwe umoli upanga nua kali na kali, ni ayo u ukilisigwa akukuiila inkani ni ane hangi. ⁴⁰ Shanga muloilwe kupembya kitalane iti mulije u upanga nua kali na kali. ⁴¹ Shanga kusingiilya ikulyo kupuma ku antu. ⁴² Ku iti ningile kina kutili u ulowa nuang'wa Itunda. ⁴³ Nazile ku lina ni lang'wa Tata nuane, shanga mukahuma kusingiilya. Anga mungiiiza waze ku lina ni lakwe aza muzee musingiilya. ⁴⁴ Iti muhumile uli kuhuiila unyenye naza mukusingiilya ikulyo kupuma ku kila ung'wi anyu kuiti shanga mukuduma ikulyo nilipumiila kung'wa Itunda nuing'wene? ⁴⁵ Leki kusigi unene nikamusongeela ntongeela ang'wa Tata. Nuikamusongeela u nyenye inge Musa, niiza unyenye mu ikila u uhuili nu anyu kitalakwe. ⁴⁶ Anga ai mutule mumuhuiie u Musa, aza muze nihuiila nu nene kunsoko ai ukilisilye nkani kutula yane. ⁴⁷ Anga ize shanga muhuiie u ukilisigwa nuakwe mikahuma uli kuhuiila i makani ane?

6

¹ Ze yakilaa i makani aya, uYesu ai ulongoe nkika nia luzi nula Galilaya, hangi litangwaa Luzi nula Tiberia. ² I ANZA IKULU AI LATULAA LIMUTYATILE KU NSOKO AI IHENGAA ILINGASIILYO NAI WITUMAA KU AWO NAI ATULAA ALWAE. ³ uYesu ai unankie migulya kupikila nkika nia migulya a lugulu nu kikie kuko ni amanyisigwa akwe. ⁴ (Ni Pasaka, Siku kuu a Ayahudi ai atulaa ahumbeela). ⁵ uYesu nai unyansue imiho akwe migulya nu kihenga iumbi ikulu

lipembilye kitalakwe, akamuila uFilipo, “Kikalongola pii kugula i mikate iti awa ahume kulya?”
6 (Kuiti uYesu ai umaligitilye aya kung'wa Filipo kumugema ku nsoko ung'wensu mukola ai ulingile nuikituma). 7 uFilipo akamusukilya, “Ga i mikate a nsailo a dinali magana a biili shanga i kukondaniila ga ni kila ung'wi kulija ipuli ga ni niino.” 8 uAndrea, ung'wi nua amanyisigwa akwe muluna nu ang'wa Simioni Petro akamuila 9 u Yesu, “Ukoli muhumba apa ukete mikate itaano ni nsamaki i biili, kuiti i kuaiilya ntuni ku antu ni idu kinya iti?” 10 uYesu aka aila, “Ikalinshi i antu pihi” (ai ikoli mafa idu pang'wanso). Iti gwa agoha apikiie magana a nzogu a taano akikie pihi. 11 Uugwa uYesu akahola imikate iyo ni itaano akasongelya akaomolania awo nai atulaa ikie. Ku uu akaomolania i nsamaki kupikiila uu nialoilwe. 12 Antu naza ikutile, ai uaiie i amanyisigwa akwe, “Ilingiili imapuli a ipoli, nasagiie iti kina kileke kulimila kihi.” 13 U ugwa akilingiila nu kizulya nkapu ikumi na ibiili, mapuli a mikate itaano a shyiri-mapuli nai asagigwe nao nai alie. 14 Uugwa i antu nai ihengile ikilingasiilyo iki naza witumile akaligitya, “Tai uyu yuyo munyakidagu nupembilye mu unkumbigulu.” 15 uYesu nai wakalinga kina ai atulaa alowa kumuamba iti amuike kutula mutemi nu ao, ai wibague, hangi nu kulongola mulugulu ng'wensu wing'wene du. 16 Nai ipikile impindi, amanyisigwa akwe akasima kulongola muluzi. 17 Akanankila milinga hangi ai atulaa akuputa kutunga ku Kapernaumu. (Kiti ai latulaa lingilaa nu Yesu ai watulaa wakili kuza

kitalao). ¹⁸ Itungo ni lanso ng'wega utaki ai watulaa uku kunka, nu luzi ai latulaa lulongolekile kugazika. ¹⁹ Hangi i amanyisiga akwe nai atuaa akukua i mabini anga makumi abiil na ataano ang'wi makumi ataatu, akamihenga uYesu ukugenda migulya a luzi ku humbeela ilinga, hani akitumba. ²⁰ Kuiti aka atambuila, “Ingi nene | leki kitumbi.” ²¹ Hangi ai atulaa akondaa kumukenka mu mulinga, ni nkua ilinga ai lipikiie mihi kianza nai atulaa alongoe. ²² Luhiku nai lutyatile, ianza nai watulaa wimikile nkika a luzi ai ihengile kina kutili ilinga ningiiza kwaala ilo naza uYesu ni amanyisigwa akwe ai atulaa shanga ali nankie kuiti i amanyisigwa akwe ai atulaa alongolaa yao akola. ²³ (Ga ni iti, ai ikoli ing'wii a milinganai ipumiie ku Tiberia pakupi ni kianza nai alie i mikate ze yakilaa u Mukulu kupumya isongelyo). ²⁴ Matungo i anyianza nai alinga kina shanga Yesu ang'wi amanyisigwa akwe nai akoli kung'wanso, i enso akola ai anankie mukati a milinga akalongola ku Kapernaumu azemuduma uYesu. ²⁵ Ze yakilaa kumulija nkika ngiiza na luzi akamukolya, “Rabbi aza uzile nali kunu?” ²⁶ uYesu aka asukiilya, aka atambuila, Huiili, huiili, mukunduma unene, shanga kunsoko aza mihengile ilingasiilyo, ila kunsoko aza mulie mikate nu kikuta. Leki ²⁷ kitumili u mulimo u ludy a nulibipaa, ila itumili u ludy ni likiee ikali na kali ulo niiza ung'wana nu ang'wa adamu wika minkiilya, ku nsoko Itunda uikile ugomola migulya akwe.” ²⁸ Uugwa akamuila, “Ki ntuni ni kutakiwe kituma iti kituma imilimo ang'wa Itunda?” ²⁹ uYesu

akasukiilya, “Uwu wuwo mulimo nuang'wa Itunda; kina mumuhuiile nuanso nai umulagi- iye.” ³⁰ Ugwa akamutambuila, “Ingi kilingasi- ilyo kii nuikituma, kina kuhume kihenga nu ku uhuiila? Ukituma ntuni?” ³¹ aTata itu ai alie manna mibambazi, aga niiza ikilisigwe, “Ai uinkiiye kupuma kilunde iti alye.” ³² Ugwa uYsu aka asukiilya, Huiili, huiili, shanga Musa nai uinkiiye umukate kupuma kilunde, ila Tata nu ane yuyo nui uinkiilya u mukate nua tai kupuma kilunde. ³³ Ku nsoko u mukate nu ang'wa Itunda igi uwo nuisimaa kupuma kilunde nu kuinkiilya upanga u unkumbigulu' ³⁴ Ugwa akamutambuila, “Mukulu kinkiilye u mukate nuanso matungo ihi.” ³⁵ uYesu aka atambuila, “Unene wuwo mukate nu a upanga, nuanso nuzile kitalane shanga ukulija inzala nu ng'wenso nunihuiie shanga ukuhung'wa in- yota lukulu.” ³⁶ Ga ni iti aza numutambuie kina, manihengaa, hangi mukili shanga muhuiie. ³⁷ Ihi naza uTata ukuninkiilya azile kitalane, hangi wihi nuzile kitalane shanga kumuguma kunzi lukulu. ³⁸ Ku nsoko nsimile kupuma kilunde, shanga ku nsoko akituma ulowa nu- ane, ila ulowa nukwe naza undagiiye. ³⁹ Nu uwu wuwo ulowa nuakwe nai undagiiye, kina ndeke kumulimilya ga nung'wi nua awo naza uninkiiye, ila nika ausha uluhiku nula mpelo. ⁴⁰ Ku nsoko uwu wuwo ulowa nuang'wa Tata nu ane, kina wihi numugozee ung'wana nu kumuhuiilaa walije u upanga nua kali na kali; nu nene nikamuusha u luhiku nula mpelo. ⁴¹ Ugwa iAyahudi akisusumya kutula ng'wenso

ku nsoko ai uligitilye, “Unene ni mukate nu usimile kupuma kilunde. ⁴² “Akaligitya, “Uyu shanga Yesu ng'wana nuang'wa Yusufu niiza utata nuakwe nu nyinya nuakwe kualingile? Itulikile uli itungili ukuligitya, "Nsimile kupuma kilunde?" ⁴³ Uyesu akasukiilya, akaaila, “Leki kiskusumyi nyenye ku nyenye mukati anyu akola. ⁴⁴ Kutili muntu nuzile kitalane ni shanga ukulutwa nu Tata nuane nai undagiiye, nu nene nikamuusha u luhiku nula mpelo. ⁴⁵ Kunsoko ikilisigwe mu unyakidagu, 'Akumanyisigwa ni Itunda, ' kila nai wigulye hangi wimanyisilye kupuma kung'wa Tata, wizaa kitalane. ⁴⁶ Shanga kina ukoli muntu nai umihengile uTata, kwaala ng'wenso nupembeeye kung'wa Itunda- umihengile uTata. ⁴⁷ Huiili, huiili nuanso nuhuiie ukete u upanga nua kali na kali. ⁴⁸ Unene ni mukate nua upanga. ⁴⁹ atata anyu ai alie i manna mi ibambazi, nu kusha. ⁵⁰ Uwu wuwu mukate nu usimile kupuma kilunde, iti kina muntu nukulya ipuli ni lakwe iti waleke kusha. ⁵¹ Unene ingi mukate nuikiee naza usimile kupuma kilunde. Anga muntu wihi walye ipuli nila mukate uwu, ukikie ikali na kali. Mukate ninikau pumya ingi muili nuane ku nsoko a upanga nua unkumbigulu.” ⁵² iAyahudi akataka akola ku akola nu kandya kikunguma azeligitya, “Muntu uyu ukuhuma uli kuinkiilya u muili nuakwe kuulye?” ⁵³ Uugwa uYesu aka atambuila, Huiili, huiili, anga muhite kulya u muili nua ng'wana nuang'wa Adamu nu kuming'wa isakami akwe, shanga mukutula nu panga mukati nyu. ⁵⁴ Wihi nuilizaa u muili nuane nu kung'wa isakami ane ukete u upanga

nua kali na kali, nu nene nikamuusha u luhiku nula mpelo. ⁵⁵ Ku nsoko u muili nuane ingi ludyu nula tai, ni sakami ane ingi king'wegwa nika tai. ⁵⁶ Nuanso nuilizaa u muili nuane nu kung'wa isakami ane wikiee mikati ane, nu nene mukati akwe. ⁵⁷ Anga uTata munya upanga nundagiye, ni anga ni nikiee kunsoko ang'wa Tata, nu ng'eanso ga ukikie kunsoko ane. ⁵⁸ Uwu wuwo mukate nuisimaa kupuma kilunde, shanga anga iti ia tata nai alie akasha. Nuanso nui ulizaa u mukate uwu ukikie ikali na kali. ⁵⁹ uYesu ai umaligitilye aya mukati itekeelo nai watulaa ukumanyisa uko ku Kapernaumu. ⁶⁰ Uugwa idu a amanyisigwa akwe nai igulye aya, akaligitya, “Ili imanyisigwa ikaku ingi nyenyu nuhumile kulisingiilya?” ⁶¹ uYesu kunsoko ai ulingile nia kina amanyisigwa akwe ai atulaa akisusumilya ikani ili, akaaila itii ikani ili likumukila? ⁶² Uugwa i kutulika uli ni mikamihenga u ng'wana nuang'wa Adamu ukusima kupuma kai ukoli ze ikili? ⁶³ Ingi Ng'wau ng'welu yuyo nuipumyaa u upanga, u Muili shanga wigunaa kintu kihi. I makani nai nimaligitilye kitalanyu ingi Ng'wau ng'welu hangi ingi upanga. ⁶⁴ Ikili akoli antu mu kati anyu ni shanga ahuiie.” ku nsoko uYesu ai ulingile puma u ng'wandyo uyo niiza shanga uhumile kuhuiila nu ng'wensu niiza ukumugumaniilya. ⁶⁵ Aka atambuila, ingi ku nsoko iyi ai numutambuie kina kutili u muntu nuhumile kupembya kitalane kwaala winkii igwe nu Tata.” ⁶⁶ Ze yakilaa aya i amanyisigwa akwe idu akasuka kinyuma hangi shanga akityata nu ng'wensu. ⁶⁷ uYesu aka

atambuila awo ni ikumi na abiili, “Itii nu nyenye malowaa kuhega?” ⁶⁸ uSimioni Petro akamusukilya, “Mukulu kulongole kung’wa nyenyu ku iti uewe ukete makani a upanga nua kali na kali. ⁶⁹ hangi kahuuie nu kulinga kina uewe wi ng’welu nuang’wa Itunda.” ⁷⁰ uYesu akaaila, “Itii u nene shanga ai numuholanilye u nyenye, ni ung’wi anyu mulugu? ⁷¹ Itungili ai watulaa ukutambula kutula uYuda, ng’wana wang’wa Simioni Iskariote, ku nsoko ai watulaa ingi ng’wensu utuile ung’wi nua awo ikumi na abiili, niiza yuyo ukumugumaniilya uYesu.

7

¹ Hangi ze yakilaa a makani aya uYesu ai utungile muhinzo iti mu Galilaya, ku nsoko shanga ai uloilwe kulongola ku Uyahudi ku nsoko i Ayahudi i atulaa akuzipya masigo a kumubulaga. ² Itungili i siku kuu a Ayahudi na itala, ai atulaa pakupi. ³ Uugwa i aluna akwe nai amutambuie, “Hega i kianza iki ulongole ku Uyahudi, iti kina amanyisigwa ni ako uu uuu ihenge intendo nukituma. ⁴ Kutili nuitumaa lihi ku kinkunku anga itule ung’wensu mukola uloilwe ku kumuka ng’walyi. Anga itule ukituma imakani aya, igeeleke mukola ku anya unkumbigulu.” ⁵ Ga ni aluna akwe shanga ai amuhuiie. ⁶ Uugwa uYesu ai uatambuie, “Itungo ni lane likili kupikiila, kuiti itungo nilanyu nkua yihi likoli likondile. ⁷ Unkumbigulu shanga uhumile kumubipilwa u nyenye, ila umbipiwe unene ku nsoko ku ukuiila kina intendo ni akwe ingi ubii. ⁸ Nankili kulongola ku siku

kuu; u nene shanga ninzu ku siku kuu iyi ku nsoko itungo ni lane likili likondaniile.” ⁹ Ze yakilaa kulingitya imakani nanso kitalao, ai usigile ku Galilaya. ¹⁰ Ga ni iti, aluna akwe nai atulaa alongolaa ku siku kuu, uugwa nu ng'wensho akalongola, shanga ku kihenga ila ku kinkunku. ¹¹ Ayahudi ai atulaa aku muduma mu siku kuu nu kuligitya, “Ukoli pii?” ¹² Ai ukoli nu witambulyi widu mu kati a anyianza migulya akwe. I auya ai aligitilye, “Ingi muntu mukende,” I auya ai aligitilye, 'Ishi, wialimilya i anyianza,” ¹³ Ga ni iti kutili nai utambue kihenga migulya akwe aze uogopile i Ayahudi. ¹⁴ Itungo i siku kuu nai apikiila pakati, Uyesu ai unankie kulongola mi Itekeelo nu kandya kumanyisa. ¹⁵ iAyahudi ai atulaa akukuilwa nu kuligitya, “ku kinya uli u muntu uyu ulingile i makani idu? Shanga wimanyisilye nangaluu,” ¹⁶ uYesu aka asukiilya nu kuatambuila, “Umanyisa nuane shanga wane, ila ingi wakwe ng'wensho nai undagiye. ¹⁷ Anga itule wihi ukulowa kituma u ulowa nuakwe u ng'wensho, ukulinga kutula umanyisigwa uwu, anga ize apumiie kung'wa Itunda, ang'wi anga itule kutambula kupuma kitalane mukola. ¹⁸ Kila nuitambulaa napumiie kitalakwe mukola widumaa ikulyo ni lakwe, ila kila nuidumaa ikulyo ni lakwe nuanso nai umulagiye, muntu nuanso ingi munya tai, nu mukati akwe kutili kuhita kituma itai ane. ¹⁹ uMusa shanga ai uminkiiye unyenye ilagiilyo? Kuiti kutili ga nung'wi mi italanyu nuitumaa ilagiilyo. Ku niki muloilwe kumbulagaa? ²⁰ i Anyianza akasukiilya, “Ukete hing'wi. Nyenyu uloilwe ku

ubulagaa?” ²¹ uYesu akasukiilya nu kuaila, “Nitu-mile mulimo ung'wi, nu nyenye mihi makuilwa ku nsoko akwe. ²² uMusa ai uminkiiye iganda (shanga kina lipumiie kung'wa Musa, ila nilanso lipumiie kua tata), nu mu luhiku nula kusupya mi mutwalaa kiganda muntu. ²³ Anga itule uku singiilya iganda mu Luhiku nula kusupya iti kina ilagiilyo ni lang'wa Musa lileke kubunangwa, ku niki mukuntakiila unene ku nsoko numitumile u muntu kutula mupanga lukulu mu Luhiku nula kusupya? ²⁴ Leki kulamuli kuniganiila nu wigeeleki, ila lamuli ku tai ane. ²⁵ Ang'wi ao kupuma ku Yerusalemu akaligitya, “Shanga yuyu niakuduma kumubulaga? ²⁶ Hangi goza, ukutambula i kihenga, hangi shanga akuligitya kihi migulya akwe. Shanga ihumile itule kina i atongeeli alingile itai kina u muntu uyu ingi Kristo, ihumilene itule? ²⁷ Kulingile uyu muntu upembeeye pii. uKristo nuikiza, ga ni iti, kutili nuikalanga pii nuikapuma.” ²⁸ uYesu ai watulaa ukitunta ululi nulakwe mi Itekeelo, aze manyisa nu kuligitya, “Unyenye mihi muningile unene hangi mulingile ku mpembeeye. Shanga ai nzile ku umi nuane, ila ng'wenso nai undagiye ingi wa tai, hangi shanga mu mulingile u ng'wenso. ²⁹ Nu mulingile u ng'wenso ku nsoko mpembeeye kitalakwe hangi ai undagiye.” ³⁰ Ai atulaa akugema kumuamba, kuiti kutili ga nung'wi nai unyansue u mukono nu akwe migulya akwe ku nsoko i saa akwe ai ikili kupika. ³¹ Ga ni iti, idu mu anyianza ai amuhuiie. Akaligitya, “uKristo nuikiza, ukituma ilingasiilyo idu kuk-ila nuitumile u muntu uyu?” ³² iAfarisayo ai

aigulye i anyianza akipwepweela i makani aya kutula u Yesu, ni akulu a Akuhani ni Afarisayo akalagiilya ia afisa iti kumuamba. ³³ Uugwa uYesu nai uligitilye, Ikili likoli itungo ikupi nkoli palung'wi nu nyenye, Ni panyambeke nika-longola kung'waakwe ng'wenso nai undagiiye. ³⁴ Mukunduma ni iti shanga mukunihenga, uko ninongoe, shanga muhumile kuza.” ³⁵ Ku lulo iAyahudi akitambulya enso ku enso, “uMuntu uyu ukulongola pii kina kuleke kuhuma kumihenga? Ukulongola ku nia sapatiee mu Ayunani nu kuamanyisa i Ayunani? ³⁶ Ingi ikani kii ili nuli ligitilye. 'Mukunduma shanga mukunihenga; uko ninongoe shanga muhumile kupembya?’” ³⁷ Itungili mu luhiku nula mpelo, luhiku nu lukulu nula siku kuu, uYesu ai wimikile nu kitunta ku luli, azeligitya, “Aga itule wihi ukete nyota, nu aze kitalane wang'we. ³⁸ Nuanso nu ni huiie unene anga u ukilisigwa nu uligitilye, kupuma mukati akwe ikuhuma imyongo a mazi a upanga.” ³⁹ Kuiti ai umaligitilye aya kutula Ng'wau Ng'welu, naiiza i enso ni amu huiie akumusingiilya; Ng'wau Ng'welu ai watulaa wakili kupumigwa ku nsoko uYesu ai watulaa wakili ku kuligwa. ⁴⁰ Ang'wi a anyianza, nai akija imakani aya, ai aligitilye, “Tai uyu ingi munyakidagu.” ⁴¹ i Auya ai aligitilye, “Uyu ingi Kristo,” Kuiti i auya ai aliditilye, “ntuni, uKristo uhumile kupuma ku Galilaya? ⁴² U ukilisigwa shanga uligitilye kina uKristo ukupumiila mu ndugu ang'wa Daudi nu kupuma ku Bethlehemu, kijiji naiza uDaudi ai ukoli? ⁴³ Iti gwa, pang'wanso ukamyansuka

utemanuki mu kati a anyianza ku nsoko akwe. ⁴⁴ i Auya mukati ao ai azee muamba, kuiti kutili nai ugooe u mukono migulya akwe. ⁴⁵ Iti gwa awo i a ofisa akasuka ku akulu nia Akuhani ni Afarisayo, ni enso aka atambuila, “ku niki shanga mamuleta?” ⁴⁶ iAofisa akasukiilya, “Kutuli u muntu nai wakaiye kuligitya anga uyu ze ikili.” ⁴⁷ Papo i Afarisayo nai aka asukiilya, “Nu nyenye ga malimiligwa? ⁴⁸ Ukoli wihi mu kati a atemi numuhuiie, ang'wi wihi mu Afarisayo? ⁴⁹ Ila awa i anyianza ni shanga alingile ilagiilyo - azumilwe.” ⁵⁰ uNikodemu aka atambuila (nu-anso ai umuhangile uYesu i kali, aze ung'wi nua Afarisayo). ⁵¹ “Itii ilagiilyo litu likumulamula umuntu kwaala utegeeigwe hanza nu kulinga nukituma?” ⁵² Ai asukiye nu kumutambuila, “Nu ewe ga upembeeye ku Galilaya? Duma hangi wihenge kutili u munyakidagu nupembeeye ku Galilaya.” ⁵³ * Hangi kila u muntu ai ulongoe kitalakwe.

8

¹ * uYesu ai wendile mu lugulu nula mizeituni. ² Dau kidaudau akiza hangi mi Tekeelo, ni antu ihi akamuhanga; akikie nu kuamanyisa. ³ iAmanyi ni Afaisayo akamuletela musungu nai uambilwe mu ntendo a ugoolya. Akamuika pa kati. ⁴ † Papo akamutambuila uYesu, “Ng'walimu,

* **7:53** Komaniilya; Ang'wi a makani na Yohana 7: 53-8: 11 amutuli mu mbugulu ni nziza nia kali. * **8:1** Komaniilya: Goza ulingasi nua Yohana 7: 53 - 8: 11 pang'wanso pigulya. † **8:4** Komaniilya; Goza ulingasi nua Yohana 7: 53 - 8: 11 pang'wanso pigulya.

musung uyu uambilwe mu ugoolya, mu ntendo lukulu. ⁵ Itungili, mi ilagiilyo, uMusa ukulagiye kuatulanga magwe i antu anga awa, ukuligitya uli migulya akwe? ⁶ Ai aligitilye aya iti kumutega iti kina alije ikani nila kumusemela, kuiti uYesu akatuna pihi akakilisa mu mahalu ku lung'anza lakwe. ⁷ † Nai alongolekile kumukolya, ai wimikile nu kuatambuila, “Nuanso ni mugila umulandu mukati anyu, watule wang'wandyo kumutulanga i magwe.” ⁸ Akatuna hangi pihi, akakilisa ku lung'anza lakwe. ⁹ § Nai akija nanso, ai ahigile ug'wi ung'wi, kandiilya nai munyampala. Mpelo akwe uYesu ai ulekilwe wing'wene du, palung'wi nu musungu nai ukoli pakati ao. ¹⁰ uYesu ai wimikile nu kumutambuila “Musungu, naza akusemee akoli pii? “Kutuli ga nung'wi nu kulamuee?” ¹¹ Akaligitya, “Kutuli ga nung'wi Mukulu,” uYesu akaligitya, “Ga nu nene shanga kuulamula. Longola inzila ako; kandiilya ino nu kulongoleka uleke kituma u mulandu hangi.” ¹² Hangi uYesu akatambula ni antu akaligitya, “Unene ingi welu nua unkumbigulu; nuanso nuinyataa shanga ukugenda mu kiti; ıla ukutula nu welu nua upanga.” ¹³ Afarisyo akamutambuila, “Ukikuiila mukola; ukuilii nu ako shanga wa tai.” ¹⁴ uYesu ai usukiiye akaatambuila, “Anga ize kikuiila mukola, ukuilii nu ane ingi tai. Ningile i kianza ni mpumiie nu uko ni nongoe, kuiti unyenye shanga mulingile

† **8:7** Komaniilya; Goza u ulingasi nua Yohana7: 53 - 8: 11 pang'wanso pigulya. § **8:9** Komaniilya; Goza u ulingasi nua Yohana 7: 53 - 8: 11 pang'wanso pigulya.

kumpumile nuko kunongoe. ¹⁵ Unyenye mukulamula ki muili; unene shanga kumulamula wihi. ¹⁶ Unene anganamule, ulamuli nuane ingi tai ku nsoko shanga nkoli ning'wene du, ila nkoli palung'wi nu Tata nai undagiye. ¹⁷ Ugwa, nu miilagiilyo ni lanyu ikilisigwe kina ukuili nua antu a biili ingi tai. ¹⁸ Unene ng'wenso niki kuiila, nu Tata nai undagiye uku nkuiila.” ¹⁹ Akamutambuila, “uTata nuako ukoli pii?” uYesu akasukiilya, “unene shanga muningile ga nu Tata nuane shanga mumulingile; anga aza itule muningile unene, aza muzee mulinga nu Tata nuane ga.” ²⁰ Ai utambue imakani aya aze ukoli pakupi ni tulyo nai watula ukumanyisa mi Itekeelo, hangi kutili ga nung'wi nai umuambile ku nsoko itungo ni lakwe ai latulaa likili kupika. ²¹ Ugwa aka atambuila hangi, “Nongoe yane; mukunduma nu kusha mu milandu anyu. uko ku nongoe, shanga muhumile kupembya.” ²² Ayahudi akaligitya, “Ukulinga mukola, ng'wenso naiza uligitilye, 'uko ku nongoe shanga muhumile kupembya?” ²³ uYesu aka atambuila, “Mupumiie pihi; unene mpumiie kigulya, Unyenye mia unkumbigulu uwu; unene shanga nia unkumbigulu uwu. ²⁴ Ku lulo, ai namutambuila kina mukushaa mu milandu anyu. Kwaala muhuiile kina UNENE YUYO, mu kusha mu milandu anyu,” ²⁵ Ku lulo akamuila, “Uewe wi nyenyu?” uYesu aka atambuila, Ayo nai numutambuie puma u ng'wandyo. ²⁶ Nkete makani idu na akuligitya nu kulamula migulya anyu. Ga ni iti, nuanso nai undagiye ingi wa tai; ni

makani nai nigulye kupuma kitalakwe, makani naso kumatambula ku unkumbigulu,”²⁷ Shanga akamulinga kina ai watula ukutambula ni enso kutula uTata.²⁸ uYesu akaligitya, Ni mika munyansula migulya uNg'wana nua muntu, papo mukulinga kina UNENE YUYO, ni kina shanga kituma kihi ku umi nuane. Anga uTata nai umanyisilye, kutambula i makani aya.²⁹ Nuanso nai undagiiye ukoli palung'wi nu nene wakili kundeka nig'wene duu, ku iti nkua yihi kituma ayo namu loeeye.”³⁰ Itungo uYesu ukuligitya imakani aya, idu ai amuhuiie.³¹ uYesu akaligitya ku awo iAyahudi nai amuhuiie, “Anga itule mukikie mu lukani lane, uugwa mukutula mia manyisigwa ane i tai,³² nu nyenye mukumilinga itai, ni tai ikumuika ilyuuku,”³³ Akamusukiilya, “Use ingi ulelwa wang'wa Ibrahimu ni kulu kulu kukili kutula pihi a utugwa nuihi; ukuligitya uli, “Kuuikwa ilyuuku?”³⁴ uYesu ai uasukiiye, Huiili, huiili, kumuila, wihi nuitumaa u mulandu ingi mutung'waa nua mulandu.³⁵ uMutung'waa shanga wikiee mito matungo ihi; ung'wana wikiee mahiku ihi.³⁶ Ku lulo, anga itule Ung'wana wamuike ilyuuku, mukutula alyuuku itai lukulu,”³⁷ Ningile kina unyenye mi ulelwa wang'wa Ibrahimu; mukuduma kumbulaga ku nsoko lukani lane lugila ilyoma mukati anyu.³⁸ Kuligitya imakani naiza nimihengile palung'wi nu Tata nu ane, nu nyenye u uu mukituma i makani naiza migulye kupuma ku a tata anyu.”³⁹ Ai asukiiye nu kumutambuila, “Tata itu ingi Abrahamu,” uYesu aka atambuila, anga aza

mutule ana ang'wa Ibrahimu, aza muziituma imilimo angwa Ibrahimu. ⁴⁰ Ga ni itungili mukuduma kumbulaga, muntu nai umutam-buie i tai kina ai nigulye kupuma kung'wa Itunda. Abrahamu shanga ai witumile iti. ⁴¹ Mukituma milimo a atata anyu.” akamuila, “shanga ai kuleilwe mu ugoolya, kukete utata ung'wi, Itunda.” ⁴² uYesu aka aila, “Anga itule Itunda ingi Tata wanyu, aza muzee ndowa unene, ku ndogoelyo mpumiiie kung'wa Itunda; ni uu shanganzile ku umi wane, ila ng'wenso undagiiye. ⁴³ Ku niki shanga mumaligile imakani ane? Ku nsoko shanga muhumile kugimya ku mija imakani ane. ⁴⁴ Unyenye mi ang'wa tata nuanyu, u mulugu, hangi mukuduma kituma insula nang'wa tata nuanyu. Ai watuilee mubulagi puma ung'wandyo hangi shanga uhumile kimika mu tai ku nsoko itai imutili mukati akwe. Nukuligitya u uteele, ukuligitya kupumiila mu upumoo nu akwe ku nsoko ingi muteele hangi tata nua uteele. ⁴⁵ Ga nitungili, ku nsoko kuligitya nituile itai, shanga munihuiie. ⁴⁶ Ingi nyenyu mukati anyu nuku nkuiila kina nkete mulandu? anga itule kuligitya nili itai, ku niki shanga munuhuiie? ⁴⁷ Nuanso nuang'wa Itunda wimijaa imakani ang'wa Itunda; unyenye shanga mukija ku nsoko unyenye shanga mi ang'wa Itunda.” ⁴⁸ Ayahudi akamusukiilya nu kumuila, “shanga kuligitilye tai kina uewe wi Musamaria hangi ukete hing'wi?” ⁴⁹ uYesu aka-sukiilya, nimugila u hing'wi; kuiti nu mukuiye u Tata nu ane, nu nyenye shanga munkuiye. ⁵⁰ Shanga kuduma ikulyo ni lane; ukoli ung'wi

nuidumaa nu kulamula. ⁵¹ Huiili, huiili, kumuili, anga itule wihi ukuluamba u lukani lane, shanga ukihenga insha lukulu.” ⁵² Ayahudi akamutambuila, “Itungili kalingaa kina ukete hing'wi. Abrahamu ni anyakidagu ai akule; kuiti ukiligitya, 'Anga itule u muntu ukuluamba u lukani nu lane, shanga ukululya insha'. ⁵³ Uewe shanga wimukulu kukila utata itu Abrahamu nai ukule, shanga? Ga ni anyakidagu ai akule, Uewe ukitendisa kina nyenyu?” ⁵⁴ uYesu aka-sukiilya, “Anga itule kikulya mukola, ikulyo lane ingi nankanda; ingi Tata nuane nuenda nkulya - uyo ni mukumutambula kina ingi Itunda wanyu. ⁵⁵ Unyenye mukili kumulinga nuanso, kuiti unene numulingile nuanso. Anga itule nikaligitya, 'shanga numulingile,' nikatula anga unyenye, muteele. Ga ni iti, numulingile ni makani akwe nimaambile. ⁵⁶ uTata nu anyu uAbrahamu ai ulumbiiyee nuikihenga u luhiku nu lane; ai ulihengile hangi ai ulumbiiye.” ⁵⁷ Ayahudi akamutambuila, “Ukili kupisha i lika nila myaka makumi a taano, nu ewe wamihengaa u Ibrahimu?” ⁵⁸ uYesu aka atambuila, “Huiili, huiili, kumutambuila, ze ikili u Abrahamu kutugwa, UNENE NKOLI,” ⁵⁹ Uugwa akahooela i magwe alije kumukua, kuiti uYesu ai wipihiiye nu kupuma kunzi itekeelo.

9

¹ Itungo, anga uYesu nai watula ukukila, ai umihengile muntu mupoku puma kutungwa kung'wa akwe. ² Amanyisigwa akwe aka-mukolya, “ Rabi, nyenyu nai witumile u mu-

landu, muntu uyu ang'wi aleli akwe, watungwa mupoku?” ³ uYesu akasukiilya, “Shanga muntu uyu ang'wi aleli akwe nai itumile u mulandu, ila milimo ang'wa Itunda ilije ku kunukulwa ku kiila kung'wakwe. ⁴ Kutakiwe kituma i milimo akwe nuanso nai undagiiye itungo ni ikli mung'wi, Utiku upembilye itungo niize kutili nukuhuma kituma u mulimo. ⁵ Matungo nimoli mu unkumbigulu, unene ingi welu nua unkumbigulu.” ⁶ Ze yakilaa uYesu kuligitya imakani aya, ai utyie imati mu mahalu, akazipya ilolo ku mati nu kumupaka umuntu nuanso mu miho ni malolo. ⁷ Akamuila, longola woge mu kilungu nika Siloam (ikulingasigwa anga 'nai ulagiigwe').” Ku lulo umuntu uyu ai ulongoe, aka kalala, nu kusuka, ukihenga. ⁸ Anya kisali a muntu nuanso na awo nai amihengile u ng'wandyo anga mineneelyi ai aligitilye, Itii| uyu shanga yuyo muntu naiwatuilee wikie nu kulompa?” auya ai aaligitilye, “Ingi ng'wensu,” ⁹ Ni auya ai aligitilye, Aa, ila wimpyani nu ng'wensu,” Kuiti aiwatulaa ukuligitya, “ Ingi nene.” ¹⁰ Akamutambuila, “Itungili imiho ako apitigwe uli?” ¹¹ Akasukiilya, muntu nui atangwaa Yesu aza uzipilye ilolo nu kumpaka i miho ane nu kumbila, ' Longola ku Siloam ukalale.' Ku lulo aza nongoe, nu kukalala, nu kulija kihenga hangi.” Akamutambuila, “Ukoli pii?” ¹² Akasukiilya, “Shanga ningile.” ¹³ Akamutwala umuntu uyo nai watuilee mupoku ku Afarisayo. ¹⁴ Kunu ai yatulaa luhiku nula kusupya itungo uYesu naza uzipilye ilolo nu kumapitya imiho

akwe. ¹⁵ Papo hangi iAfarisayo akamukolya aza uligilye uli kihengaa. Ai uatambuile,”Aza uikie ilolo mu miho ane, ni itungili nahu-maa kihenga.” ¹⁶ Ang'wi a Afarisayo akalig-itya, “umuntu uyu shanga upumiie kung'wa Itunda ku nsoko shanga uluambile u luhiku nula kusupya.” Auya ai aligitilye, “Thumikile uli muntu mnya milandu kituma i ilingasiilyo anga izo?” Ku lulo ikatula nu utemanuki mukati ao. ¹⁷ Papo nai amukoieye u mupoku uyo hangi, “Ukuligitya ntuni migulya akwe ku nsoko umapitilye imiho ako?” u mupoku akaligitya, “Ingi munyakidagu.” ¹⁸ Ga ni tungo ili Ayahudi shanga ai ahuiie kina ai watuilee mupoku nu ng'wensu walijaa kihenga kupikiila nai aitangile i aleli akwe nuanso nai uligilye kihenga. ¹⁹ Ai a akoieye i aleli, Itii, uyu ingi ng'wana wanyu ni mukuligitya ai utugilwe mupoku? uhumile uli itungili kihenga? ²⁰ “Iti gwa aleli akwe akamusukiilya, “Kulingile kina uyu ingi ng'wana witu ni kina ai uleilwe mupoku. ²¹ Kinya uli itungili ukihenga, shanga kulingile, nu ng'wensu numupitilye i miho akwe, shanga kumulingile. Mukolyi ng'wensu. Ingi muntu mukulu. Uhumile kitambuilya u mukola. ²² Aleli akwe ai aligitilye i makani aya, ku nsoko ai aogopile i Ayahudi. Ku iti i Ayahudi ai atulaa akondyaa kigombya kina, anga itule wihi ukulapa kina uYesu ingi Kristo, Ukubagulwa ni Itekeelo. ²³ Ku nsoko iyi, aleli akwe ai aligitilye, “Ingi muntu mukulu, mukolyi ng'wensu.” ²⁴ Ku lulo ku nkua a kabiili, ai amitangile u muntu nai wakaiyee kutula

mupoku nu kumutambuila, “Minkiilye Itunda ikulyo. Kulingile kina u muntu uyu munya milandu.” ²⁵ Papo muntu uyu ai usukiye, “Atule ingi munya milandu, unene shanga ningile. Kintu kimg’wi ni nikilingile: ai iza nimupoku, ni itungili kihenga.” ²⁶ Papo nai amutambuie, “ Ukutendee ntuni? Aza umapitilye uli i miho ako?” ²⁷ Ai usukiye, “Nakondyaa kumutambuila, nu nyenye shanga mutegeeye | Ku niki mutakila kija hangi? Nu nyenye shanga muloilwe kutula amanyisigwa akwe ga, shanga uu? ²⁸ Ai amutukie nu kuligitya, “Uewe ingi wi mu manyisigwa wakwe, kuiti usese ingi kiamanyisigwa ang’wa Musa. ²⁹ Kulingile kina Itunda ai witambuuye nu Musa, kuiti ku muntu uyu, shanga kulingile uko ku upembeeye. ³⁰ uMuntu uyo akasukiilya nu kuatambuila, Ku niki, ili ingi ikani nila kukuilwa, kina shanga mulingile ku upembeeye, hangi ikili umapitilye imiho ane. ³¹ Kulingile kina Itunda shanga wiategeelya i anya milandu. kuiti anga itule u muntu wihi ukumukulya Itunda nu kituma u ulowa nuakwe, Itunda wimutegeelya. ³² Puma kandya ku unkumbigulu ikili kukaya nangaluu kigigwa kina wihi umapitilye miho a muntu nai utugilwe mupoku. ³³ Anga itule u muntu uyu shanga upumiie kung’wa Itunda, shanga aze uzii ituma kihi.” ³⁴ Ai asukiye nu kumutambuila, “Ai utugiwe mu milandu nangaluu, nu ewe uku umanyisa u sese?” Papo nai akamuzunsa kupuma mi itekeelo. ³⁵ uYesu akija kina amuhejaa mi Itekeelo. Ai umuligilye nu kumutambuila, “Umuhuiie u ng’wana nua muntu?”

³⁶ Akasukiiya nu kuligitya, “Ingi nyenyu, Mukulu, iti nu nene ndije kumu huiila?” ³⁷ uYesu akamutambuila, “Wakondyaa kumihenga, nung'wenso nukitambulya nu ng'wenso yuyo.” ³⁸ Umuntu uyo akaligitya, “Mukulu, Na huiila,” Ugwa akamukulya. ³⁹ uYesu akaligitya, Ku ulamuli nzile mu unkumbigulu uwu iti kia awo ni shanga ihengaa alije kihenga ni awo ni ihenga atule apoku.” ⁴⁰ Ang'wi aAfarisayo nai atulaa palungwi nu ng'wenso akija imakani nanso nu kumukolya, “Nu sese ga kiapoku?” ⁴¹ uYesu aka atambuila, “Anga aza ize matulaa miapoku, shanga aza muzee tula ni milandu. Ga ni iti, itungili mu kuligitya, 'Kihengaa,' u mulandu nuanyu wiki kiie.”

10

¹ Huiili, huiili kumutambuila, uyo ni shanga ukingila kukiila mumpita nua itando nila nkolo, kuiti winankila ku nzila ingiiza, muntu nuanso ingi mii hangi muhimbi. ² Nuanso nuingilaa ku ku mulango ingi mudimi nua nkolo. ³ Ku ng'waakwe u musunja nua mumpita wi muluguilaa. Inkolo yijaa u luli nu lakwe hangi wi yitangaa inkolo ku mina ao nu kuipumya kunzi. ⁴ Nuika ipumya kunzi izo ni akwe, wi itongeela, ni inkolo yi mutyataa, ku nsoko ilingile u luli lakwe. ⁵ Shanga ikumutyata u muziila kuiti badala akwe yukumuhuga, ku nsoko shanga yilingile induli nia aziil.” ⁶ uYesu ai uligitilye impyani iyi kitalao, kuiti shanga ikamalinga imakani aya naiza utuile ukuligitya kitalao. ⁷ uYesu ai uligitilye ni enso hangi,

Huili, huili, kumutambuila, Unene ni mumpita nua nkolo. ⁸ Ihi nai antongee ingi ii hangi ahimbi, kuiti i nkolo shanga ai iategeeye. ⁹ Unene ingi mumpita. Wihi ni ingiila kukiila kitalane, ukugunwa; ukingila mukati nu kupuma, nu ng'wenso uki ligilya u ludimo. ¹⁰ Umii shanga uzile kwaala kia, kubulaga, nu kulimilya. Nzile iti kina alije u upanga nua kali na kali hangi atule nuenso widu. ¹¹ Unene ni mudimi nu mukende, uMudimi nu mukende wipumyaa u upanga nu akwe ku nsoko a nkolo. ¹² uMunya mulimo nu anilwe, ni shanga mudimi, naiza inkolo shanga nsao yakwe, wihengaa i mbugi ipembilye nu kuimanka inkolo. ¹³ Ni imbugi yi iambaa nu kuisapatilya. Wimankaa ku nsoko ingi munya milimo nua kanwa hangi shanga uikee inkolo. ¹⁴ Unene ni mudimi nu mukende, hangi nialingile ni ane, ni enso ni ane aningile unene. ¹⁵ uTata uningile, nu nene numulingile uTata, nu nene niupumyaa u upanga nuane ku nsoko a nkolo. ¹⁶ Nkete i nkolo inzuya naza shanga yi itando ili. Nianso ga, ntakiwe kuileta, ni nyenso yukija u luli nulane iti kina itule ikoli idale ling'wi nu mudimi ung'wi. ¹⁷ Iyi yiyo nsoko uTata undoilwe: Nu upumye u upanga nu ane halafu nu uhole hangi. ¹⁸ Kutili nui uholaa kupuma kitalane, kuiti unene mukola niu pumyaa. Nkete u uhumi nua ku upumya, hangi nkete u uhumi ga nuku uholaa. Nilisingiye ilagiilyo ili kupuma kung'wa Tata.” ¹⁹ Utemanuki ukapumila hangi mu Ayahudi ku nsoko a makani aya. ²⁰ Idu ao akaligitya, “Ukete hing'wi hangi ingi muhali.

Ku niki mukumutengeelya?” ²¹ Auya akaligitya, “Aya shanga makani a muntu nu halinkaniwe ni ahing'wi. uHing'wi uhumile kumupitya i miho u mupoku?” ²² Ugwa ikaza i siku kuu a kuika u wakfu iYerusalemu. ²³ Ai yatulaa itungo nila ulyuuku, nu Yesu ai watulaa ukugenda mi Itekeelo mu kianda ni kang'wa Selemani. ²⁴ Ugwa iAyahudi nai akamupilimikiilya nu kumutambuila, “Kupikiila nali ukuuika mu witumbi? anga ize uewe ingi Kristo, kuile kihenga. ²⁵ uYesu akasukiilya, “Nakondyaa kumutambuila kuiti shanga muhuiie. Milimo nikituma ku lina ni lang'wa Tata nuane, nianso iku kuila migulya ane ²⁶ Ga ni iti shanga mu huiie ku nsoko unyenye shanga mi nkolo yane. ²⁷ Inkolo ni ane yukija u luli nulane; Ni ilingile, ni nyenso yukuntyata unene. ²⁸ Ni yinkiiye u upanga nua kali na kali; shanga yukulimila nangaluu, hangi kutili ga nung'wi nuika isapula kupuma mu mikono ane. ²⁹ uTata nu ane, nai uninkiiye nianso, ingi mukulu kukila ni angiiza ihi. hangi kutili ga nung'wi nukete u uhumi nua kuasapula kupuma mu mikono ang'wa Tata. ³⁰ Unene nu Tata ki palung'wi.” ³¹ Akakenka i magwe iti amutulangwe hangi. ³² uYesu aka asukiilya, “Nakondya kumulagiila milimo idu ni miza kupuma kung'wa Tata. Ku milimo ni uli mu nanso muloilwe kuntulanga imagwe?” ³³ iAyahudi akamusukiilya, “Shanga ku ukutulanga image ku mulimo wihi nu uziza, kuiti ku kukunka, ku nsoko uewe, nuili wi muntu, ukitendiisa kina Itunda.” ³⁴ uYesu aka asukiilya, “Shanga ai ikilisigwe mu malagiilyo

anyu, 'Aindigitilye, "Unyenye mi itunda?" ³⁵ Anga itule ai uitangile mi Itunda, ku awo naza Lukani nu lang'wa Itunda ai liaziie (nu Ukilisigwa shanga uhumile kubunangwa), ³⁶ mukuligitya migulya a uyo naiza u Tata umupumilye nu kumulagiilya mu unkumbigulu, 'Ukukunka,' ku nsoko ai ndigitilye, "unene ni ng'wana wang'wa Itunda?" ³⁷ "Anga itule shanga kituma i milimo ang'wa Tata nuane, muleke kuni huiila. ³⁸ Ga ni iti anga itule kituma i milimo, anga itule shanga munihuiie, huiili i milimo iti kina muhume kulinga uTata ukoli mu kati ane nu nene nkoli mukati ang'wa Tata." ³⁹ Akagema hangi kumuamba uYesu, kuiti akalongola yakwe kupuma mu mikono ao. ⁴⁰ uYesu akalongola yakwe hangi ki itumbi nila Yordani nkika naiza uYohana ai watulaa ukoja u ng'wandyo, nu kieke kuko. ⁴¹ Antu idu akapembya kung'wa Yesu. Ai alongolekile kuligitya, "uYahana tai shanga ai witule i ilingasiilyo yihi, kuiti imakani ihi nai umaligitilye uYohana migulya a muntu uyu ingi a tai." ⁴² Antu idu akamuhuiila uYesu pang'wanso.

11

¹ Ugwa muntu ug'wi ilina nilakwe Lazaro ai watulaa mulwae. Ai upembeeye ku Bethania, Kijiji kang'wa Mariamu nu muluna nuakwe uMartha. ² Ai watulaa Mariamu yuyo yuuyo nai umupuguhie uMukulu nu kumupyagula i migulu akwe ku nsingi ni akwe. naiza mulunaa akwe Lazaro ai watulaa mulwae. ³ Papo i luna awa ai alagiye u lukani kung'wa Yesu

nu kuligitya, “Mukulu, goza uyo nu muloilwe ukulwala.” ⁴ uYesu nai wakija akaligitya, “Ulwae uwu shanga wansha, kuiti, badala akwe ingi ku nsoko i ikulyo ni lang'wa Itunda iti kina ng'wana nuang'wa Itunda walije kukuligwa mu ulwae uwu.” ⁵ uYesu ai umuloilwe u Martha nu muluna nu akwe nu Lazaro. ⁶ Nai wakija kina uLazaro ingi mulwae, uYesu ai wikie mahiku a biili ikilo ku kianza nai ukoli. ⁷ Uugwa ze yakilaa a ili ai uaiie i amanyisigwa akwe, “Kweni ku Uyahudi hangi.” ⁸ Amanyisigwa akamutambuila, “Rabi, Ayahudi ai atula akugema ku utulanga magwe, nu ewe uloilwe kusuka kung'wanso hangi?” ⁹ uYesu aka atambuila, I matngo a mung'wi shanga ikumi na abiili? Muntu nukugenda u mung'wi shanga uhumile ku kumpa, ku nsoko ukihenga ku welu nua mung'wi. ¹⁰ Ga ni iti, anga itule wika genda utiku, uku kumpa ku nsoko u welu ukutili mukati akwe.” ¹¹ uYesu akaligitya imakani aya, ni ze yakilaa imakani aya, aka atambuila, “Muhumba miitu uLazaro walala, kuiti nongoe iti kina ndije kumuusha kupuma mu tulo.” ¹² Uugwa i amanyisigwa akamutambuila, 'Mukulu, anga itule ulae, ukuuka. ¹³ Itungo ili uYesu ai watulaa ukuligitya nkani nia nsha ang'wa Lazaro, kuiti nianso ai asigiie ukutambula migulya a kulala tulo. ¹⁴ Uugwa uYesu akatambula nienso kihenga, “uLazaro wakuzaa, ¹⁵ Nkete u lowa kunsoko anyu, kina aza nikutili ku ng'wanso iti kina mulije kuhuiila. Kwini kung'waakwe.” ¹⁶ Uugwa uTomaso, nai witangwaa ituti, ai uatambuie i amanyisigwa auya, “Nu sese ga kweni kushe palung'wi nu

Yesu.” ¹⁷ Itungo uYesu nai wakapembya, ai uhangile kina uLazaro wakondya kutula mukibi-ila mahiku anne. ¹⁸ Ni nyenso iBethania ai ikoli pakupi ni Yerusalemu anga kilomita makumi anne na ataano iti. ¹⁹ Idu mukati a Ayahudi akaembya kung'wa Martha nu Mariamu kua-hongeelya kunsoko a muluna ao. ²⁰ Papo uMartha nai wakija kina uYesu wapembyaa, ai ulongoe kutankana nu ng'wensho, kuiti uMariamu akalongoleka kiki mi ito. ²¹ Papo uMartha akamutambuila uYesu, “Mukulu, anga aza utule papa, uheu nuane shanga azaa uzeesha. ²² Ga ni itungili, ningile ya kina lihi nuikalompa kupuma kung'wa Itunda, ukuinkiilya.” ²³ uYesu akamutambuila, uheu nuako ukiuka hangi.” ²⁴ uMartha akamuila, ningile kina ukiuka mu wiuki nua luhiku nula mpelo.” ²⁵ uYesu akamuila, “Unene ingi wiuki nu upanga; nuanso nu nihuiie, anga itule ukusha, ga ni iti ukutula ukikie; ²⁶ nu ng'wensho nuikie nu kunihuiila unene shanga ukusha, uhuiie ulu?” ²⁷ Akamutambuila, “Ee, Mukulu nihuiie kina uewe ingi wi Kristo, Ng'wana nuang'wa Itunda, ng'wensho nu pembi-lye mu unkumbigulu.” ²⁸ Nai wakondya kuligitya ili, akalongolaa yakwe kumitanga u muluna akwe uMariamu ku ki mpinyimpinyi. Akaligitya, uNg'walimu ukoli apa ukuitanga.” ²⁹ uMariamu nai wakija aya, ai unyansukile ku upepele nu kulongola kung'wa Yesu. ³⁰ Nu ng'wensho uYesu aiwatulaa wakili kuza mukati a kijiji, ila ai watulaa ukoli ikianza nai utankanie nu Martha. ³¹ Uugwa Ayahudi nai akoli nu Mariamu mi ito ni awo nai atulaa akumuhongeelya,

nai akamihenga ukunyansuka ku upepeelee nu kupuma kunzi, ai amutyatile; aze asigiie kina ulongoe ku kibiila iti kina wende walile kuko. ³² Uugwa uMariamu, nai wakapika pang'wanso uYesu nai ukoli nai wakamihenga nu kugwa pihi a migulu akwe nu kumuila,” Mukulu, anga aza utule ukoli papa, muluna ane shanga aza uzeesha.” ³³ uYesu nai wakamihenga ukulila, ni Ayahudi nai azile palung'wi nu ng'wensu ai atulaa akulila ga, ai uhongeeye mu nkolo nu kuhusha; ³⁴ akaligitya, “Mumulalikilye pii? aka-mutambuila, Mukulu, Pembya ugoze.” ³⁵ uYesu akalila. ³⁶ Papo iAyahudi akaligitya, “Goza nai umuloilwe uLazaro|” ³⁷ Kuiti i auya mu kati ao akaligitya, “Shanga yuyu, muntu nai umapitilye i miho ang'wa uyo nai watuile mupoku, shanga aza uhumile kumuzipya u muntu uyu waleke kusha?” ³⁸ Uugwa uYesu, aze ukuhongeelya mu umi nuakwe hangi, akalogola mu kibiila. Itungili ai latulaa ikulungi, ni igwe li ikilwe migulya akwe. ³⁹ uYesu akaligitya, Liheji igwe. “uMartha, muluna nuakwe uLazaro, nuanso nai ukule, akamuila uYesu, “Mukulu, ku itungo ili, muimba ukutula waolaa, ku nsoko wakondya kutula muimba ku mahiku anne.” ⁴⁰ uYesu akamuila, “Unene shanga aza nukuiie kina, anga uhuiile, ukihenga ikulyo ni lang'wa Itunda?” ⁴¹ Ku lulo akaliheja igwe. uYesu akanyansula imiho akwe migulya nu kuligitya, “Tata, nukulumbile ku nsoko untegeeye. ⁴² Aza ningile kina win-tegeelya nkua yihi, kuiti ingi ku nsoko a milundo nuimikile ku mpilimikiilya kina ndigitilye aya, iti kina alije kuhuiila kina uewe undagiye.” ⁴³ Ze

yakilaa kuligitya aya, ai uli ile ku luli lukulu, “Lazaro, puma kunzi|”⁴⁴ Mushi ai upumule kunzi utungilwe i mikono ni migulu ku sanda ni kiikila, nu usu nu akwe ai utungilwe mukako” uYesu aka atambuila, “Mutunguili mu muleke walongole.”⁴⁵ Uugwa iAyahudi idu nai azile kung’wa Mariamu nu kihenga uYesu naza witu-mile, ai amuhuiie; ⁴⁶ kuiti ang’wi ao ai alongoe ku Afarisayo nu kuaila imakani naza witumile uYesu. ⁴⁷ Uugwa akulu a Akuhani ni Afarisayo akilundiila palung’wi mu kianda nu kuligitya, Ku utenda ntuni? uMuntu uyu ukituma ilingasiilyo idu. ⁴⁸ Anga itule ku umuleka iti wing’wene duu, ihi aku muhuiila; iArumi akupembya nu kuhola yihi i kianza kitu ni ihi itu.”⁴⁹ Ga ni iti, muntu ung’wi mu kati ao, Kayafa, nai watuile Kuhani Mukulu ng’waka nuanso, aka atambuila, ⁵⁰ “Shanga mulingile kihi lukulu. Shanga musigile kina izipie ku nsoko anyu kina muntu ung’wi utakiwe kusha kunsoko a antu kukila ingu wihi kulimila.”⁵¹ Aya shsnga ai umaligitilye kunsoko akwe mukola, badala akwe, kunsoko ai watulaa kuhani mukulu ung’waka nuanso. ai ulotile kina uYesu ukusha kunsoko a ingu, ⁵² hangi shanga kunsoko a ingu ling’wene duu, ila uYesu walije u uu kuilingiila i ana ang’wa Itunda naza asapatie nkika nia kuli kuli. ⁵³ Ku lulo kandiilya u luhiku nu lanso nu kulongoleka akanonia nzila a kumubulaga. ⁵⁴ uYesu shanga ai ugendile hangi kihenga mu Ayahudi, ila ai uhegile pang’wanso nu kulongola ihi nikoli pakupi ni ibambazi mu kisali ni kitangwaa Efraimu. Pang’wanso akikie

ni amanyisigwa. ⁵⁵ Ila i Pasaka a Ayahudi ai atulaa pakupi, ni idu aka nankila kulongola ku Yerusalemu kunzi a kisali ze ikili i pasaka iti alije ki elya akola. ⁵⁶ Ai atulaa akumuduma uYesu, nu kutambula kila ung'wi nai atulaa imikile mi Itekeelo, “Mukusiga ntuni? kina shanga uzile mu siku kuu?” ⁵⁷ Itungo ili i akulu a akuhani ni Afarisayo ai atulaa apumyaa ilagiilyo kina anga itule ung'wi ukulinga kina uYesu ukoli, utakiwe kupumya impola iti kina alije kumuamba.

12

¹ Mahiku mutandatu ze ikili ipasaka, uYesu ai wendile ku Bethania, kai ukoli uLazaro, nuanso nai umiukilye ku puma mu ashi. ² Ila akamuzipilililya indya nia mpindi kuko, nu Martha akamuaiilya, itungo nilanso uLazaro ai watulaa ung'wi ao nua awo nai ikie mu ndya palung'wi nu Yesu, ³ Hangi uMariamu akahola i ratili a manyukiilo nai azipigwe ku nadro nziza, ikete nsailo nkulu, akamupuguhila uYesu mu migulu, nu kumupyagula i migulu ku nsingi ni akwe; ito lihi likizula u unyunki nua manyunkiilo. ⁴ uYuda Iskariote, ung'wi nua awo ia manyisigwa akwe, naiza yuyo nuika mugumaniilya uYesu, akaligitya. ⁵ Ku niki i manyunkiilo aya shanga aza aguigwe ku dinari magana ataatu nu kinkiiligwa i aula?” ⁶ Nu ng'wensu ai uligitilye nanso shanga kuaisiilya aula, ila ku nsoko ai waatuilee mii; ung'wensu yuyo ai watuile uambiie i mbugulu a mpia hangi ai watuile wiholaa ing'wi nai aiekilwe mung'wanso kunsoko akwe mukola. ⁷ uYesu ai uligiyilye, muleke waike

nukete ku nsoko a luhiku nula uikwi nu ane. ⁸ i aula mukutula nienso mahiku ihi, kuiti shanga mukutula nu nene mahiku ihi.” ⁹ Iti gwa i umbi ikulu ni la Ayahudi nai alijaa kulinga nia kina uYesu ukoli kuko, ni eso akapembya shanga kunsoko ang'wa Yesu duu. Ila amihenge nu Petro nai umiulilye kupuma mu ashi. ¹⁰ Ni enso i akulu a kuhani akazipya lukani iti amubulage u Lazaro; ¹¹ ndogoelyo kunsoko ayo imakani akwe idu mu Ayahudi ai alongoe yao nu kumuhiila uYesu ¹² Nu luhiku nula kabiili lakwe i umbi ikulu ai lizile mu siku kuu. Nai akija kina uYesu upembilye ku Yerusalemu, ¹³ ai ahoile i ntambi nia makota a mitende nu kupuma kunzi kulongola kumusingiilya hangi akakua iyogo, “Hosiana | Ukendepilwe nuanso nu pembilye ku lina nila Mukulu, Mutemi nua Israeli.” ¹⁴ uYesu ai umuligilye u ng'waa ndogwe akanankila; anga uu nai ukiliseigwe. ¹⁵ Leka kitumba munanso nua Sayuni; goza, uMutemi nuako upembilye, unankie ng'waa ndogwe.” ¹⁶ Amanyisigwa akwe shanga ai amalingile imakani aya apo u ng'wandyo; kuiti uYesu nai wakakuligwa, papo nai akimbukiiye nia kina imakani aya ai ukiliseigwe nuanso nia kina itumile imakani aya kitalakwe. ¹⁷ Uugwa idale ilo nila antu nai akoli palung'wi nu Yesu itungo nai umitangile uLazaro kupuma mu kibiila, aka kuiila ku auya. ¹⁸ Hangi ai ituile ga ni kunsoko iyi kina idale nila antu ai alongoe kumusingiilya ku nsoko ai igulye kina witumile ikilingasiilyo nikanso. ¹⁹ iAfarisayo akitambulya i enso ku enso, Goza, itungili shanga muhumile kituma kihi; goza, u

unkumbigulu walongolaa kitalakwe.” ²⁰ Itungili ang'wi a Ayahudi ai atulaa mu kati ao mu awo nai atulaa alongoe kipolya mu siku kuu. ²¹ Awa ai amuhangile uFilipo, naiza upumiie ku Bethsaida a ku Galilaya, akamulompa aze ligitya, “Mukulu, usese kukete nsula kumihenga uYesu.” ²² uFilipo akalongola akamutambuila uAndrea; uAndrea nu Filipo akalongola nu kumutambuila uYesu. ²³ uYesu aka asukiilya, Isaa apika ku nsoko a ng'wana nuang'wa Adamu ku kuligwa. ²⁴ Huiili, huiili, kumutambuila, imbeu a ngano anga ileke kugwa mi ihi nu kusha, ikiee uu ing'wene duu, ila anga ishe, ikupa nkali idu. ²⁵ Nuanso nululoilwe u likalo nu lakwe ukululimilya; ila nuanso nu lubipiwe u likalo nu lakwe mu unkumbigulu uwu uku uhujaga u upanga nua kali na kali. ²⁶ Muntu wihi anga wanzaiye unene, nu antyate, nu nene kunkoli, papo nu munyamilimo nuane nuikatula ukoli. Muntu wihi nuikanzaiilya, uTata ukumukulya. ²⁷ Itungili i nkolo ane ahusha: nu nene ndigitye uli? "Tata, ungune mu saa iyi" kuiti ingi ku isigo ili nimipikiie i saa iyi. ²⁸ Tata, ulikulye i lina ni lako." Uugwa luli lukaza nu kuligitya "Nalikulyaa nu nene kulikulya hangi." ²⁹ Ila ianza nai limikile pakupi ni enso akija, akaligitya nia kina yatula nu mulilo, Auya ai aligitilye, "Malaika witambuuye nu ng'wensu." ³⁰ uYesu akasukiilya nu kuligitya, Luli ulu shanga luzile ku nsoko ane, ila kunsoko anyu. ³¹ Itungili ulamulwa nua unkumbigulu uwu ukoli; Itungili u mukulu nua unkumbigulu uwu ukugung'wa kunzi. ³² Nu nene anga nyansulwe migulya

ih, kwaluta ih kitalane.” ³³ Ai wituntile nanso azelagiila ingi nshile kii nuikasha. ³⁴ Ianza likasukiilya, “Usese kigulye mi lagiilyo nia kina uKristo ukikie i kali na kali. Nu ewe kuligitya uli, 'Ng'wana nuang'wa Adamu kulinja wanyansulwe migulya'? uyu u ng'wana nua muntu ingi nyenyu?” ³⁵ Ila uYesu aka atambuila, “Welu ukoli palung'wi nu nyenye itungo iniino. Longoli nsoko mukete u welu, iti kina i kiti kileke kumuhumiilya. Nuanso nui longolaa mukiti shanga ulingile kulongoe. ³⁶ Mukili mukete u welu.” uYesu ai umaligitilye ni hangi akalongola yakwe akipiha aleke kumihenga. ³⁷ Ga ni iti uYesu aiwitumile ilingasiilyo idu kinya nianso ntongeela ao, akili shanga akahuiila. ³⁸ iti lipikiile ikani ni lang'wa Isaya, nai uligitilye; “Mukulu, ingi nyenyu nai uhuiie inkani yitu? Nu mukono nua Mukulu ukunukuiwe nyenyu?” ³⁹ Yiyo nsoko ni anso shanga ai ahuiie, ndogoelyo uIsaya ai uligitilye hangi, ⁴⁰ “Uapokuuye imiho, nu kuitenda nkaku i nkolo ni ao; aleke kihenga ku miho ao nu kulinga ku nkolo ni ao, nu kugunika nu nene nikaanguna.” ⁴¹ uIsaya ai uligitilye imakani nanso kunsoko ai wihengile ikulyo nilang'wa Yesu nu kuligitya inkani niakwe. ⁴² Ga ni iti, ga i akulu idu ai amuhuiie uYesu; kuiti ku nsoko iAfarisayo, shanga ai alapile iti aleke kubagulwa ni Itekeelo. ⁴³ Ai iloile ikulyo ni ana adamu kukila ikulyo nilipembeeye kung'wa Itungo. ⁴⁴ uYesu akanyansula ululi nu kuligitya, “Nuanso nunihuiie unene, shanga unihuiie unene duu ila nu ng'wensu nai undagiye unene, ⁴⁵ nuanso nunihengile unene umihengile nuanso

nai undagiye. ⁴⁶ Unene nzile anga welu mu unkumbigulu iti kila muntu nu nihuiie unene waleke kieke mu kiti. ⁴⁷ Anga itule umuntu wihi ukija imakani ane kuiti waleke kumaamba, unene shanga kumulamula; ndogoelyo shanga ainzile iti nu ulamule u unkumbigulu, ila nu-ugune u unkumbigulu. ⁴⁸ Nuanso nui nihitaa unene hangi shanga wimagombaa imakani ane, ukete nui mulamulaa; lukani nulanso ni nululigitilye lulo nulikamulamula uluhiku nula mpelo. ⁴⁹ Ndogoelyo unene shanga ai ndigitilye ku umi nuane du. Ila ingi Tata nai untwae, ng'wenso mukola ai undagiye ni nikamatambula nu kumaligitya. ⁵⁰ Nu nene ningile nia kina ilagiilyo nilakwe ingi upanga nua kali na kali; ila nanso nikuligitya unene - anga uTata nai umbiie, uu gwa kulingitya kitalao.”

13

¹ Itungili ze ikil i siku kuu a pasaka, ku nsoko uYesu ai ulingile kina isaa akwe apikiila naiza ukupuma mihi iyi nu kulongola kung'wa Tata, aze wakili ua loilwe i antu akwe naza akoli mihi, ai ualoilwe impelo. ² Nu mulugu ai watulaa wakondyaa kuikwa mu nkolo ang'wa Yuda Iskar-iote, ng'wana nuang'wa Simioni, kumugumani-ilya uYesu. ³ uYesu ai ulingile kina uTata waikaa i intu yihi mu mikono akwe ni kina upumiie kung'wa Itunda ni ai watulaa ulongoe hangi kung'wa Itunda. ⁴ Akauka mu ndya nu kaila pihi u ng'wenda nuakwe nua kunzi. Uugwa ai uhoile i taulo nu kitunga mkola. ⁵ Uugwa akaikila imazi mi ibakuli nu kandya kuakalalya i migulu i

amanyisigwa akwe nu kuapyagula ni taulo naiza ai witungile ng'wenso mukola. ⁶ Wakiza kung'wa Simioni Petro, nu Petro akamuila, “Mukulu, Uloilwe kunkalalya i migulu ane?” ⁷ uYesu akasukiilya nu kumutambuila, “Nikulituma shanga ulilingile itungili, kuiti ukulinga panyambebe,” ⁸ uPetro akamutambuila, “Shanga ukunkalalya imigulu ane nanguluu.” uYesu akamusukiilya “Anga itule shanga kuukalalya, shanga ukutula ni kipango palung'wi nu nene,” ⁹ uSimioni Petro akamutambuila, “Mukulu, leke kunkalalya i migulu ane duu, ila ga ni mikono ni itwe ni lane.” ¹⁰ uYesu akamutambuila, Wihi niiza wakondya koga shanga uloilwe koga kwaala i migulu akwe, hangi watulaa ng'welu u muili nuakwe wihi, unyenye matuilee mielu, kuiti shanga mihi.” ¹¹ Kunsoko uYesu ai ulingile uyo nuika mugumaniilya; iyi yiyo nsoko ai uligitilye, shanga mihi matuilee mielu.” ¹² Matungo uYesu nai watulaa waakalalya i migulu ao nu kutula waholaa ung'wenda nuakwe nu kkie hangi, ai uatambuie, “Itii mukilingile iko naza nu mutendee? ¹³ Mukunintanga unene “Ng'walimu” nu Mukulu iti mukuligitya tai, ndogoelyo uu yili. ¹⁴ Anga itule unene Mukulu nu ng'walimu, nu mukalaaye i migulu anyu, nu nyenye ga mutakiwe kuakalalya i ianyu imigulu. ¹⁵ Kunsoko naminkiilya impyani iyi kina unyenye ga mutende anga unene ni nitumile kitalanyu. ¹⁶ Huiili, huiili, Kumuila, umutugwa shanga mukulu kukila umukulu nuakwe; ang'wi uyo niiza ulagiigwe ingi mukulu kukila uyo numulagiiye. ¹⁷ Anga itule ulingile imakani aya, ukendepilwe anga

witume. ¹⁸ Shanga kuligitya kutula unyenye mihi, kunsoko nialingile awo naza niaholani-lye - ila kuligitya aya iti kina u ukilisigwa uhume kukaminkiiligwa; Nuanso nuilizaa u mukate nuane unyansuiye i kintiginyo kakwe. ¹⁹ Kumutambuila ili itungili ze ikili kupumila iti kina ni likapumila, muhume kuhuiila kina unene NG'WENSO. ²⁰ Huiili, huiil, kumuila, nuinsingi-ilya unene wimusingiilya naiza kumulagiilya, nu uyo nuinsingiilya unene wimusingiilya uyo nai undagiiye unene.” ²¹ Matungo uYesu nai ukumaligitya aya, ai unyomekile mu nkolo, ai ukuiie nu kuligitya, Huiili, huiili, kumutam- buila kina ung'wi mu kati anyu ukungumani- ilya.” ²² iAmanyisigwa akwe akigozenkania, aze akuiwe ingi kunsoko ang'wa nyenyu aza uligiti- lye. ²³ Ai ikoli mu meza, ung'wi nua amanyisigwa akwe wipantamiye mu kikua kang'wa Yesu uyo naiza uYesu umuloilwe. ²⁴ uSimioni Petro ai umukoieye u mumanyisigwa uyu nu kuligitya, “Kuile ingi nu uli naiza kung'wakwe ukutam- bula.” ²⁵ Mumanyisigwa uyo nai wipantami- iye mu kikua kang'wa Yesu nu kumutambuila, “Mukulu, ingi nyenyu?” ²⁶ Uugwa uYesu ai usukiiye, “Ingi kung'waakwe uyo ninika liilya intonge a mukati nu kuminkiilya,” Iti gwa nai watula waliilya umukate, ai uminkiiye uYuda ng'wana wang'wa Simioni Iskariote. ²⁷ Ni ze yakilaa u mukate, uMulugu ai umingiie. Uugwa uYesu akautambuila, Iko naza uloilwe kituma kaya ukitume. ²⁸ Itungili kutili umuntu mu meza ai ulingile nsoko ang'wa Yesu kuligitya ikani ili kung'waakwe. ²⁹ Ang'wi ao ai asigile

kina, ku nsoko uYuda ai uambile imbugulu a mpia, uYesu ai umutambuie, “Gula i intu ni kuitakile kunsoko a siku kuu,” ang'wi kina utakiwe kupumya kintu ku aula. ³⁰ Ze yakilaa uYuda kusingiilya u mukate, ai ukaiye kupuma kunzi hangi ai yatulaa utiku. ³¹ Matungo uYuda nai watula wahegaa, uYesu ai uligitilye, “Itungili u ng'wana nuang'wa Adamu wakuligwa, hangi Itunda wakuligwa mu ng'waakwe. ³² Itunda uku mukulilya mu ng'waakwe mukola, hangi ukukaya kumukulya. ³³ Ang'yinya aniino, nkoli palung'wi nu nyenye itungo iniino, Mukunduma, ni anga nai niatambuie i Ayahudi, 'Kunongoe, shanga muhumile kupembya,' itungili kumutambuila nu nyenye ga. ³⁴ Kuminkiilya ilagiilyo igeni, kina milowe; anga unene naza numuloilwe unyenye, uu nu nyenye ga mutakiwe kilowa unyenye ku nyenye. ³⁵ Kunsoko a ili iantu akulinga kina unyenye mi amanyisigwa ane, anga itule mukete u ulowa ku kila ung'wi nu muya.” ³⁶ uSimioni Petro ai umutambuie, “Mukulu, ulongoe pii?” uYesu akasukiilya, “Nkika ku nongoe ku itungili shanga ukuhuma kuntyata, kuiti ukuntyata panyambe.” ³⁷ uPetro akamutambuila, “Mukulu, ku niki ndeke ku utyata ga ni itungili? Unene kulupumya u likalo nula ne ku nsoko ako.” ³⁸ uYesu akasukiilya, “Itii uku lupumya u likalo nulako kunsoko ane? Huiila huiila kuutambuila, i nsambaligugu shanga ikukunkula ze ikili kuni-hita nkua itaatu.”

14

¹ Leka kulekela inkolo ako kutula mu lwago. Umuhuiie Itunda ni huiile ga nunene. ² Mi ito nilang'wa Tata nuane lukoli u likalo lidu nula kikie; anga aza ihite kutula iti, aza izee natula nakutambuila, ku nulanso nongoe kuzipi-ililya kianza kunsoko ako. ³ Anga nongole nu kumu zipiililya i kianza, nikapemya hangi kumusingiilya kitalane, iti ikianza ni nkoli nu nyenye ga mutule mukoli. ⁴ Mulingile i nzila ku nongoe, ⁵ uTomaso ai umutambuie uYesu, “Mukulu, shanga kulingile i kianza kulongoe; Itii! ku uhuma uli kulinga inzila? ⁶ uYesu ai umutambuie, “Unene yiyo nzila, tai nu up-anga; kutili nu uhumile kupemya kung'wa Tata kwaala kukiila kitalane. ⁷ Anga aize muningile unene, aize matulaa mamulingaa nu Tata ga; kandiilya itungili nu kulongoleka mamulingaa hangi mamihengaa u ng'wenso.” ⁸ uPhilpo ai umutambuie uYesu, “Mukulu, kulagiile uTata ni iti ikutula yakondya.” ⁹ uYesu akamutambuila, “Shanga natulaa palung'wi nu nyenye ku itungo ilipu, hang ukili shanga uningile unene, Philipo? Wihi nuanihengilee unene wamihengaa uTata; Kinya uli ukuligitya, 'kulagiile uTata? ¹⁰ Shanga muhuiie kina unene nkoli mukati ang'wa Tata, nu Tata ukoli mukati ane, Makani ni kumaligitya kitalanyu shanga kumaligitya ku isigo nilane mukola, badala akwe, ingi Tata nuikiie mukati ane nukituma u mulimo nuakwe. ¹¹ Nihuiili unene, kina nkoli mukati ang'wa Tata, nu Tata ukoli mukati ane; Ga ni iti nihuiili unene ku nsko a milimo ane kulu kuulu. ¹² Huiili, huiili,

kumuila, nuanso nunihuiie unene, milimo iyo ni nitumaa, ukituma ga ni milimo iyi; nangi ukituma ga ni milimo mikulu ku nsoko nalongolaa kung'wa Tata. ¹³ Kihi anga mulompe ku lina nilane, nikituma iti kina uTata wahume kukuligwa mu ng'wana. ¹⁴ Anga mulompe kintu kihi ku lina nilane, nilanso kituma. ¹⁵ Anga mundowe, mukuamba i malagiilyo ane. ¹⁶ Hangi nika mulompa uTata, Nu ng'wensu ukuminkiilya u muaiilya mungiiza iti kina ahume kutula palung'wi nu nyenye i kali na kali. ¹⁷ Ng'wau Ng'welu nua tai. u Unkumbigulu shanga uhumule kumusingiilya nuanso ku nsoko shanga umihengile, ang'wi kumumanya nuanso. Ga ni iti unyenye mumulingile nuanso. Kuiti wikiie palung'wi nu nyenye nu kutula mukati anyu. ¹⁸ Shanga kumuleka ming'wene; Nikasuka kitalanyu. ¹⁹ Ku itungo ihelu, u unkumbigulu shanga ukunihenga hangi, kuiti unyenye mukunihenga. Ku nsoko ni kiie, ga nu nyenye mukikie. ²⁰ Mu luhiku nulanso mukulinga kina unene nkoli mukati ang'wa Tata, ni kina unyenye mukoli mukati ane, ni kina unene nkoli mukati anyu. ²¹ Wihii nui ambaa i malagiilyo ane nu kituma, yuyo ung'wi niiza undoilwe unene; hangi niiza undoilwe unene wikalowa nu Tata nuane, Hangi nikamulowa hangi nikigeeleka unene mukola kitalakwe.” ²² uYuda (shanga Iskariote) akamuila uYesu, “Mukulu, Itii ingi ki ntuni kikipumila kina ukigeeleka mukola kitaitu ni shanga ku unkumbigulu? ²³ uYesu ai usukiiye akamutambuila, “Anga ize wihi ukundowa, ukuluamba u lukani nu lane, nu Tata nuane ukumulowa, hangi

kikapembya nu kuzipya likalo litu palung'wi nu ng'wenso. ²⁴ Wihi niiza shanga undoilwe unene, shanga wiambaa u lukani nulane. Lukani naza mukija shanga lane ila lang'wa Tata naza undagiye. ²⁵ Nimaligitilye imakani aya kitanyu, itungo ni nkili kikie mukati anyu. ²⁶ Ga ni iti, uMupoeelyi, Ng'wau Ng'welu, naiza uTata ukumulagiilya ku lina lane, ukumumanyisa i makani ihi hangi wikamutenda mukimbukiilye ihi naiza nimaligitilye kitalanyu. ²⁷ U ulyuuku, kuminkiilya ulyuuku nuane unyenye, shanga kuminkiilya uwu anga unkumbigulu nuipumyaa. Leki kuzipyi inkolo nianyu kutula nu lwago, nu woa. ²⁸ Ai migule iti nai numutambuie, 'Nongoe yane, hangi nikasuka kitalanyu, 'Anga aza ize mundoilwe unene, aza muze mukete ulowa kunsoko nongoe kung'wa Tata, kunsoko uTata ingi mukulu kukila unene. ²⁹ Itungili nakondyaa kumutambuila ze ikili kupumila iti kina, itungo anga lipumile, muhume kuhuiila. ³⁰ Shanga kutambula nu nyenye makani idu, kunsoko mukulu nua ihi iyi upembilye, Nuanso mugila ingulu migulya lane, ³¹ kuiti kina u unkumbigulu ulije kulinga kina numuloilwe uTata, nitumaa iko uTata nukundagiilya unene, anga iti nai uninkiiye ilagiilyo. Nyansuki, hangi kupume i kianza iki.

15

¹ Unene ni muzabibu nua tai, nu tata nuane ingi mulimi nua mizabibu. ² Kila itambi mukati ane niiza shanga lipaa i nkali wi lihenguila, ni kila itambi ni llipaa inkali wilelyaa iti kina

lihume kupa ikilo. ³ Unyenye yakondaa kutula mielu kunsoko a lukani naza nakondyaa kumutambuila. ⁴ Mikie mukati ane, nu nene mukati anyu. Anga itambi ni shanga lihumile kupaa ling'wene, anga lihite kutula mu muzabibu, ga ni iti unyenye, anga muhite kikie mukati ane. ⁵ Unene ingi ni muzabibu; unyenye mi ntambi. Nuikiie mukati ane nu nene mu kati akwe, muntu uyu wipezaa nkali idu, kunsoko anga ize shanga nene shanga muhuile kituma ikani lihi. ⁶ Anga itule muntu wihi shanga ukusaga mukati ane, ukugung'wa anga itambi nukuma; antu ilingiila i ntambi nu kugumila mu moto, nu kulimila. ⁷ Anga itule mukikie mukati ane, hangi anga imakani ane ikie mukati anyu, lompi lihi ni muloilwe, nu nyenye mukutendelwa. ⁸ Mu ili uTata nuane ukuigwe, kina mipezaa nkali idu ni kina ingi mi amanyisigwa ane. ⁹ Anga uTata nuane nai undoilwe unene, Ga nu nene namulowaa unyenye; ikii mu ulowa nuane. ¹⁰ Anga itule mikaamba i malagiilyo ane, mukikie mu ulowa nuane anga ni mambiie i malagiilyo ang'wa Tata nu ane nu kikie mu ulowa nuakwe. ¹¹ Ni maligiti-lye i makani aya kitalanyu iti kina iloeelya nilane litule mukati anyu ni iti kina iloeelya ni lanyu litulike kutula likondaniie. ¹² Ili lilo ilagiilyo nilane, kina milowe unyenye ku nyenye anga nai numuloilwe unyenye. ¹³ Kutili u muntu nukete u ulowa ukulu kukila uwu, kina walupumye u likalo nu lakwe ku nsoko a ahumba uya. ¹⁴ Unyenye mi ahumba iane anga itule mukituma ayo ni neenda mulagiilya. ¹⁵ Shanga kumitanga atugwa, ku nsoko u mutugwa shanga ulingile

iko nuitumaa u mukulu nuakwe. Numitangile unyenye ahumba iane. ku nsoko namukumũila i makani ihi naiza nigulye kupuma kung'wa Tata. ¹⁶ Shanga ai muniholanilye unene, ila unene ai numuholanilye unyenye nu kumuika mulongole mupe inkali, ni nkali yanyu ilije kieke. Ili likoli iti kina kihi ni mukulompa kung'wa Tata ku lina ni lane, ukuminkiilya. ¹⁷ Makani aya kumulagiilya, kina milowe kila muntu nu muya. ¹⁸ Anga ize u unkumbigulu ukumubipilwa, mulinge kina ai umbipiwe unene ze ikili kumubipilwa unyenye. ¹⁹ Anga aza mutule mia unkumbigulu, u unkumbigulu aza uzee mulowa anga mia kitalao; Kuiti ku nsoko shanga mia unkumbigulu hangi kunsoko ai numuholanilye kupuma mu unkumbigulu, ingi kunsoko ili u unkumbigulu wimubipilwa. ²⁰ Kimbukiilyi ikani naiza numutambuie, 'uMutugwa shanga mukulu kukila umukulu nuakwe, 'Anga itule ai anagilye unene, akumaja nu nyenye ga; Anga izee ai a ambile u lukani nulane, ai azee amba nulu nulanyu ga. ²¹ Akumutendeela makani aya ihi kunsoko a lina ni lane kunsoko shanga amulingile uyo numulagiiye. ²² Anga aza itule shanga aza nzile nu kuatambuila, shanga ai azeetula itumile u mulandu; kuiti itungili agila u winegi ku milandu ao. ²³ Nuimbipilwaa unene wimubipilwaa nu Tata ga. ²⁴ Anga itule shanga nitumile u mulimo mukati ao naiza kutili nung'wi nai witumile, ai azeetula agila u mulandu; kuiti itungili itumile ihi abiili ihengile hangi ambipiwe unene nu Tata nuane. ²⁵ Ili likupumila iti kunsoko lukani

lukondaniile naiza lukilisigwe mi ilagiilyo ni lao; 'Ambipiwe unene bila nsoko.' ²⁶⁻²⁷ Itungo u mupooelya nuazaa, naiza numulagiiye kitanyu kupuma kung'wa Tata, uyu yuyo, Ng'wau ng'welu nua tai, naiza ukupembelya kung'wa Tata, ukunkuiila. Ga nu nyenye muku nkuiila kunsoko matulaa palung'wi nu nene puma ung'wandyo.

16

¹ Numutambuie imakani aya iti muleke kutakigwa. ² Akumupumya kunzi a Matekeelo; Kulu kuulu isaa ipembilye niiza kila nuikamubulaga ukusiganiilya kina ukituma mulimo uziza ku nsoko ang'wa Itunda. ³ Akumutendeela aya ku nsoko shanga amumanyile u Tata ang'wi shanga amanyile unene. ⁴ Numutambuie imakani aya iti kina itungo anga lipike nila aya kupumila, muhumile kukimbukilya ni kinya nai numutambuie muhume kitalao. Shanga numutambuie kutula i makani aya ung'wandyo ku nsoko ai natulaa palung'wi nu nyenye. ⁵ Anga itule, itungili nongoe kung'wa uyo nai undagiiye; kuiti kutili mukati anyu nukunkolya, "Ulongoe pii?" ⁶ Ku nsoko nimaligitilye imakani aya kitalanyu, kinya uwai kizue mu nkolo yanyu. ⁷ Ga ni iti, kumutambuila itai; ku ndogoelyo anga nihite kuhega, u mupoelya shanga uzile kitalanyu; kuiti anga nongole nikamulagiilya kitalanyu. ⁸ Anga waze, u mupoelya nuanso uku ukaminkiilya u unkumbigulu kutulika nu ulamulwa. ⁹ Kutulika ni milandu, ku nsoko shanga

ai anihuiie unene, ¹⁰ kutulika ni tai ane, kunsoko nongoe kung'wa Tata, shanga mukunihenga hang; ¹¹ ni kutulika nu ulamulwa kunsoko u mukulu nua unkumbgulu uwu walamuwe. ¹² Nimakete idu nakumutambuila, kuiti shanga mukumalinga itungili. ¹³ Kuiti, nuanso, Ng'wau ng'welu nua tai, anga waze, ukumutongeela mu tai a ihi; ku nsoko shanga ukuligitya ku nsoko akwe mukola; kuiti ihi nuikija, ukumaligitya imakani nanso; hang; ukumakaminkiilya kitalanyu imakani ni ikapembya. ¹⁴ Nuanso wikankulya unene, kunsoko ukumahola imakani ane hang; ukumatanantya kitalanyu. ¹⁵ Intu yihi nuikete uTata ingi yane; ku lulo, naligityaa kina uNg'wau ng'welu ukuhola imakani ane nu kumakaminkiilya kitalanyu. ¹⁶ Ikili itungo ikupi, shanga mukunihenga hang; ni ize yakilaa itungo ikupi hang; mukunihenga.” ¹⁷ Ang'wi a amanyisigwa akwe akitambulya, “Ingi ntuni nu kuutambuila, “itungo ikupi, hang; shanga mukunihenga hang;,' ni, uugwa, itungo ikupi mukunihenga,' ni, 'ku nsoko nongoe kung'wa Tata?” ¹⁸ Ku lulo akaligitya, “Ingi kintu kii nukuligitya, 'Ikili itungo ikupi'? Shanga kulingile nukuligitya.” ¹⁹ uYesu ai uine kina ai ahung'waa nsula kumukolya, nu ng'wensu aka atambuila, Mukikolya akola kutula ili, ni ndigitilye, 'Ikili itungo ikupi, shanga mukunihenga hang; ni ze yakilaa itungo ikupi mukunihenga'? ²⁰ Huiili, huiili, kumutambuila, mukulila nu kuhongeelya, kuiti u unkumbigulu ukulumbiilya, mukutula ni kinya uwai kuiti kinya uwai kanyu kikupiluka kutula iloeelya. ²¹ uMusungu witulaa ni

kinya uwai itungo nuitulaa nu uwai kunsoko itungo nila kitunguila lapikaa; kuiti nuikitunguila ung'wana, shanga wikimbukiilya hangi u uwai kunsoko a iloeelya ni lakwe kina ng'wana watug'waa mi ihi. ²² Nu nyenye ga mukete kinya uwai itungili, kuiti nikamihenga hangi; ni nkolo nianyu yukiloa hangi kutili nuikahuma kuliheja iloelya ni lanyu. ²³ Luhiku nu lanso shanga mikankolya i makolyo. Huili, huili, kumutambuila, Anga mulope lihi kung'wa Tata, ukuminkiilya ku lina nilane. ²⁴ Kupikiila itungili mukili kulompa lihi ku lina nilane; lompi, nu nyenye mukusingiilya iti kina iloeelya nilaanyu likondaniile. ²⁵ Nitambuuye nu nyenye ku ntambu ni shanga ilingikile, kuiti isaa ipembilye niiza shanga kitambulya ku ntambu ni shanga ilingikile kuiti badala akwe nikamutambuila kihenga kutula uTata. ²⁶ Luhiku nulanso mukulompa ku lina nilane, hangi shanga kumuila kina nikalompa kung'wa Tata ku nsoko anyu; ²⁷ Kunsoko uTata mukola umuloilwe ku nsoko manihuiie kina mpumiie kung'wa Tata. ²⁸ Ai mpumiie kung'wa Tata nu kupembya mu unkumbigulu; hangi, kuhega mu unkumbigulu nu kulongola kung'wa Tata.” ²⁹ Amanyisigwa akwe akamutambuila, “Ukihenga, itungili ukuligitya i kihenga hangi shanga ukutumila ihalityo. ³⁰ Itungili, kalingaa kina ulingile imakani ihi, ni shanga uloilwe muntu wihi wakukolye imakolyo. Kunsoko ili kahuiila kina upembeeye kung'wa Tata. ³¹ uYesu aka asukiilya, “Itungili mahuiila?” ³² Goza, isaa ipembilye, ee ni kulu kuulu apikaa, niiza mikasapatila kila ung'wi nu ku kitalao

mukundeka umukola. Kuiti shanga nkoli ni ng'wene duu kunsoko uTata ukoli nu nene. ³³ Kumutambuila imakani aya iti kina mukati anyu mutule nu ulyuuku. Mihi mukete lwago, kuiti ipii i nkolo, nauhuraa u unkumbigulu.

17

¹ uYesu ai umaligitilye i makani aya, uugwa akanyansula i miho akwe kutunga kilunde nu kuligitya, “Tata, isaa apikiila; mukulye u ng'wana nuako iti nu ng'wensu akukulye u ewe. ² anga iti nai uminkiiye i ngulu migulya a yihi ni ikete u muili iti ainkiilye u upanga nua kali na kali awo ihi nai uminkiiye ³ Uwu wuwo upanga nua kali na kali; kina akulinge u ewe, Itunda nua tai hangi wing'wene, nu ng'wensu nai umulagiiye, uYesu Kristo. ⁴ Ai nukukuiye apa mihi, nu kukondaniilya u mulimo nai uninkiiye nuitume. ⁵ Itungili, Tata, unkulye unene palung'wi nu ewe mukola ku ikulyo ilo nai nkoli ni lyenso palung'wi nu ewe ze ikili u unkumbigulu kuumbwa. ⁶ Ai nilikunukue i lina nilako ku antu nai uninkiiye apa mi ihi. Ai atulaa antu ako; kuiti ai waninkiiilya unene. ni enso aluambilaa u lukani nulako. ⁷ Itungili alingile kina kila kintu nu ninkiiye u nene kipumiie kitolako, ⁸ ku makani ayo nai uninkiiye u nene - Nakondya ku inkiilya enso i makani nanso. Ai amasingiiye ni tai akalinga kina unene mpumiie kitalako, nu kuhuiila kina uewe yuyo ai undagiiye. ⁹ Kualompeela enso. Shanga ku ulompeela u nkumbigulu ila awo nai ununkiiye ku nsoko i enso ingi ako. ¹⁰ Intu

yihi naiza ingi yane ingi yalo, ni izo nuikete uewe ingi yane; nu nene nikukulyaa mu nianso. ¹¹ uNene nimutili hangi mu unkumbigulu, ila nianso amoli mu unkumbigulu, unene itungili napembyaa kitalako. Tata nu ng'welu, akulye ku lina nilako ilo nai ukinkiiye usese iti kina ni enso atule nu ung'wi, anga unene nu ewe ni kukete u ung'wi. ¹² Nai natulaa ni enso, ai niasungilye ku lina nai uninkiiye; Ai naasunjaa, hangi kutili ga nung'wi ao nai ulimie kwaala ng'wana nuaa mulimili, iti kina ukilisigwa ukondaniile. ¹³ Itungili napembyaa kitolako; kuiti kumaligitya aya mu unkumbigulu iti kina iloeelya ni lane likondaniile mukati ao akola. ¹⁴ Nainkiilya ikani nilako; u unkumbigulu waabipilwaa ku nsoko i enso shanga a unkumbigulu, anga iti unene ni shanga ntuile nia unkumbigulu. ¹⁵ Shanga kualompelya kina uaheje mu unkumbigulu ila uasunje nu uyo u mubii. ¹⁶ Nianso shanga ihi anga iti unene ni shanga ntuile nia mu unkumbigulu. ¹⁷ Uaike mu ikulyo kitalako mu kola mu tai; lukani nulako lulo tai. ¹⁸ Ai undagiye mu unkumbigulu, nu nene na alagiilya mu unkumbigulu. ¹⁹ Kunsoko ao unene mukola kipumyaa kitalao iti kina ni enso ipumye ki tolako ku iyo itai. ²⁰ Shanga wawa duu ni kualompelya, ila ni awo ni ikahuiila kukiila lukani nulao ²¹ iti kina ni enso atule nu ung'wi, anga iti uewe Tata, nulli mukati ane nu nene mukati ako. Kualompelya iti kina ni enso ga ahume kutula mu kati itu iti u unkumbigulu uhume kuhuiila kina uewe yuyo ai undagiye.

²² Ikulyo ilo nai uninkiiye unene - nainkiilya enso, iti kina ahume kutula nu ung'wi, anga iti usese ni kili ung'wi - ²³ Unene mukati ao, nu ewe mukati ane, iti ahume kukondeeligwa mu ung'wi; iti u unkumbigulu ulinge kina kulu kuulu uewe yuyo nai undagiiye, nu kualowa, anga iti uewe nuizaa undoilwe, unene. ²⁴ Tata, iko nai uninkiiye unene - Nkete nsula kina ni enso ga ahume kutula palung'wi nu nene kianza ni nkoli iti ahume kihenga ikulyo nilane, ilo nai uninkiiye: ku nsoko uewe ai undoilwe unene ze ikili kuumbwa u musingi nua unkumbigulu. ²⁵ Tata munya tai ane, u unkumbigulu shanga ai ukulingile uewe; kuiti unene nukulingile uewe; hangi alingile kina ai undagiiye. ²⁶ Nilizipilye ilina nilako likumuke kitalao, hangi kulizipya likumuke iti kina u ulowa uwo naiza ku nuanso ai undoilwe unene uhume kutula mukati ao, nu nene nihume kutula mukati ao.”

18

¹ Ze yakilaa uYesu kuligitya imakani aya, ai uhegile ni amanyisigwa akwe kulongola ku ng'wapo nua kidron, naize ikoli inzega, naize ung'wenso ni amanyisigwa akwe akingila mukati akwe. ² Itungili uyo uYuda, nai walowaa kumuhulyaa, nu ng'wenso ai ulingile nkika nanso, kuiti uYesu ai watulaa wilongolaa inkika iyi nkua kitungaa aze ukoli ni amanyisigwa akwe. ³ Nu ng'wenso uYuda, ze yakilaa kutula walijaa idale ni la asikali ni a ofisa puma ku akulu a akuhani, akapembya aze akete ni muli, tochi ni yigi. ⁴ Nu ng'wenso uYesu, iti aze uilgile

kila ikintu nai katula kikitung'wa kung'wa akwe, akapumila ntongeela nu kuakolya, “Ingi nyenyu ni mukumuduma?” ⁵ Nienso aka musukiilya, “Yesu Munazareti.” Nu ng'wenso uYuda nai umugumaniye, ai watulaa wimikile palung'wi ni awo i asikali. ⁶ Ku lulo nai waatambuila, “Unene ng'wenso” ai asukile kinyuma nu kugwa pih. ⁷ Hangi aka akolya, “Ingi nyenyu ni mukumuduma? Ni enso akamusukiilya hangi “Yessu munazareti.” ⁸ uYesu aka asukiilya, “Nakondyaa kumuila kina Unene ng'wenso; ku lulo anga ize mukunduma nene, aleki awa i auya alongole.” ⁹ Aya ai atulaa iti lukani ulo lukaminkiile; apo nai uligitilye; “Mu awo nai ununkiiye, shanga numulimiiye ga nung'wi.” ¹⁰ Uugwa uSimioni Petro, naiwatulaa ni mpanga, akamipyagula nu kumutema kutyi nua kigoha umunya milimo nuang'wa Kuhani nu mukulu. Ni lina nilakwe u munya milimo nuanso ai latulaa Malko. ¹¹ uYesu akamutambuila uPetro, “Susha i mpanga ako mu hala akwe. Ku niki ndeke kuking'wela i kikombe iko nuninkiiye uTata?” ¹² Uugwa idale ilo nila asikali ni ajemedari, ni anyamilimo a Ayahudi, ai amuambile uYesu nu kumutunga. ¹³ Nienso akamutonga hanza kupikiila kung'wa Anasi, ku iti ung'wenso ai watulaa mukwingwa nuang'wa Kayafa, naiza yuyo ai watulaa Kuhani nu mukulu ku ng'waka nuanso. ¹⁴ Itungili uKayafa yuyo ai watulaa uinkiye isigo i Ayahudi nila kina utakiwe muntu ung'wi washe ku noko a antu. ¹⁵ uSimioni Petro ai umutyatile uYesu, ni u umu manyisigwa nu muya. Nu munyisigwa uyu ai watulaa umanyik-

ile kung'wa Kuhani nu mukulu, nu ng'wenso akingila palung'wi nuYesu mi itando nilang'wa Kuhani nu mukulu; ¹⁶ kuiti uPetro ai watulaa wimikile kunzi a mumpita. Uugwa uyo umu manyisigwa nai watulaa umanyikile kung'wa Kuhani nu mukulu, ai upumile kunzi akalongola kitambuila nu musungu uyu munyamilimo nai watulaa ukusunja u mumpita nu kumingilya uPetro mukati. ¹⁷ Uugwa mutugwa uyo nai watulaa ukusunja u mumpita, akamutambuila uPetro, “Itii uewe shanga wi ung'wi nua atyatiili a muntu uyu?” Nung'wenso akasukiilya, “Unene shanga.” ¹⁸ Ni awo i anyamilimo ni akulu ai atulaa imikile ikianza nikapa ng'wanso; akota moto ku ndogoelyo, ai ukoli ulyuuku, ni iti ai atulaa akota moto iti aliye ilugute, Nu ng'wenso uPetro ai watulaa ni enso, ukota moto aze wimikile. ¹⁹ Kuhani nu mukulu akamukolya uYesu migulya a amanyisigwa akwe nu umanyisigwa nuakwe. ²⁰ uYesu akamusukiilya, “Nuuutambuie kihenga u unkumbigulu; Unene ai manyisilye nkua ku nkua mu matekeelo ni itekeelo ni ikulu kianza naiza i Ayahudi ilingiila. Nunene shanga ai ndigitilye kihi mu kinkunku. ²¹ Ku niki ai munkoiye? Akolyi nai antegeeye migulya a iko nai ndigitilye. iAntu awa alingile imkani ayo nai nimaligitilye. ²² uYesu nai wakondya kuligitya nanso, ung'wi nua akulu nai watulaa wimikile akamukua uYesu ku mukono nuakwe ni uugwa akaligitya, ²³ “Itii, uu nutakiwe kumusukiilya umukulu?” Nu ng'wenso uYesu akamusukiilya, “Anga ize ndigitilye ikani lihi ibibi uugwa utule wimukuiili ku nsoko a ubii, ni anga ize nu-

musukiiye iziza ku niki ukunkua? ²⁴ Uugwa uAnasi nai wakamutwala uYesu kung'wa Kayafa kuhani nu mukulu aze utungilwe. ²⁵ Itungili uSimioni Petro ai watulaa wimikile ukipupya iluguti u mukola. Ga ni iti antu awo akamutambuila, “Itii, ga nu ewe shanga ung'wi nua amanyisigwa akwe?” Akahita azeligitya, “Unene shanga.” ²⁶ Ung'wi nua anyamilimo ang'wa Kuhani nu mukulu, Naiza ai watulaa muluna wang'wa uyo u mugoha naiza uPetro umutemile u kutyu, ai uligitilye, “Itii, shanga u ewe naza nukihengile uko ku nzega?” ²⁷ uPetro akahita hangi, ni nkua i nsamba ligugu ika kunkula. ²⁸ Uugwa akamuhola uYesu puma kung'wa Kayafa kupikiila mu Praitorio. Ai yatulaa dau mania mbwa. Enso akola shanga ai ingiie ilo iPraitorio iti aleke kishapula nu kumilya i pasaka. ²⁹ Ku lulo uPilato aka ahanga nu kuligitya, “Ingi usemelwa kii nu umutuile umuntu uyu?” ³⁰ Akamusukiilya nu kumutamambuila, “Anga aza ize umuntu uyu watule shanga mituma ubibi, shanga azaa kuzeemuleta kitalako.” ³¹ uPilato aka atambuila, Muholi unyenye akola, mende mumulamule kuniganiila ni lagiilyo nilanyu.” Ni enso i Ayahudi akamutambuila, 'Ilagiilyo shanga likulekee usese kumubulaga muntu wihi.” ³² Ai aligitilye aya iti lukani nu lang'wa Yesu lukondaniile, lukani naiza watulaa wakondyaa ligitya migulya a mpyani a nsha akwe. ³³ Uugwa uPilato akingila mu praitorio akamitanga uYesu; akamutambuila, “Itii, uewe wi mutemi nu Ayahudi?” ³⁴ uYesu akamusukiilya,

“Itii, uewe ukunkolya ikolyo ili ku nsoko uloilwe kulingaa ang'wi ku nsoko angiiza akulagiiye iti unkolye unene?” ³⁵ Nu ng'wenso uPilato akamusukiilya, “Unene shanga ni Muyahudi, ang'wi shanga?” Ingu nuako ni a kuhani akulu wawo niakuletile kitalane; uewe witumile ki ntuni? ³⁶ uYesu aka sukiilya; “Uutemi nuane shanga nua unkumbigulu uwu, anga ize u utemi nuane aza-utule ni patyo mu unkumbigulu uwu atung'waa ane aza aze ninkuilya iti ndeke kupumigwa ku Ayahudi. Ku tai u utemi nuane shanga upumile apa” Ila ³⁷ uPilato akamutambuila, “Itii, uewe gwa wi mutemi?” uYesu akasukiilya, “u ewe yuyo ukuligitya kina unene ni mutemi, ku nsoko iyi unene ai ntugilwe ni ku nsoko iy unene nazilee mu unkumbigulu iti ntule numukuiili nua tai. Wihi nuailee wa tai iyo witegeelya u luli nuane. ³⁸ uPilato akamutambuila, “Itai ki ntuni?” Nu ng'wenso nai wakondya kuligitya aya akalongola ku Ayahudi nu kuatambuila, “shanga kihenga mu muntu uyu kihi. ³⁹ Unyenye mukete logo nulanyu nu ukuntenda nu mutunguile ung'wi itungo nila pasaka. Itii muloilwe numutunguile mutemi nua Ayahudi.” ⁴⁰ Ugwa akakua iyogo azelimitya, shanga yuyu, kutunguilye uBaraba.” nu ng'wenso uBaraba ai watulaa muhegelanyi.

19

¹ Ugwa uPilato ai umuhoile uYesu nu kumutandika. ² Awo i a asikali akahoeela i mija nu kunonia i ngala. akamiika migulya itwe nilang'wa Yesu nu kumutugalya u ng'wenda

nua ung'ole wa zambarau. ³ Akamuiziila nu kuligitya, “Uewe mutemi nua Ayahudi ni uugwa kumukua ku ikono ao. ⁴ Uugwa uPilato ai upumile kunzi nu kuatambuila i antu, “Goza namuletelaa u muntu uyu kitalanyu iti mulinge kina unene shanga aza mine igazo lihi mukati akwe.” ⁵ Kululo uYesu akapuma kunzi; ai watulaa utugae ngala a mija nu ng'wenda nua zambarau. Uugwa uPilato aka atambuila, “Gozeeli u muntu uyu apa!” ⁶ Kululo itungo uKuhani mukulu ni akulu nai akamihenga uYesu, akakua iyogo azeligitya, “Majee, majee.” uPilato aka atambila, “Muholi unyenye akola mende mumaje, ku noko unene shanga nihenga igazo mukati akwe. ⁷ Ayahudi akamusukiilya uPilato, “Usesse kukete ilagiilyo, nu ki ilagiilyo nilanso, utakiwe kusha kunsoko nuanso ukitendisa kina ng'wana wan'gwa Itunda.” ⁸ uPilato nai wakija imakani aya aka kilinkiila kitumba, ⁹ akingila mu Praitorio hangi nu kumutambuila uYesu, “Uewe upumiie pii? Ga ni iti, uYesu shanga akamusukiilya. ¹⁰ Uugwa uPilato akamutambuila, “Itii, uewe shanga ukuligitya nu nene? Itii, uewe shanga ulingile kina unene nkete u uhumi nua kuutunguila nu uhumi nua kuaja?” ¹¹ uYesu akamusukiilya, “Shanga aza uzeetula ni ngulu kung'waane anga aza uhite kinkiiligwa kupuma kigulya. Kululo, muntu numpumilye kitolako ukete mulandu ukulu.” ¹² Kupumeiila mi sosho ili, uPilato akalowa kumuleka ilyuuku, kuiti iAyahudi akazogolya azeligitya, “Anga ize ukumuleka ilyuuku uugwa uewe shanga wi muhumba muya wang'wa Kaisari; Kila nui-

tendisaa kina mutemi wiligityaa nsuta ang'wa Kaisari.” ¹³ uPilato nai wakija imakani aya, aka-muleta uYesu kunzi uugwa akikie mituntu nila ulamuli kianza iko nikipumukile anga sakafu, kuiti ku Kiebrania, Gabatha. ¹⁴ Luhiku nula kuzipiilya i pasaka nai lapika, anga itungo nila saa mutandatu. uPilato aka atambuila iAyahudi, Gozeeli u mutemi nuanyu suyu papa!” ¹⁵ Akazogolya, “Muheje, muheje, maje!” uP-iato aka atambuila, “Itii, numaje u mutemi nua nyu?” Nu ng'wensu uKuhani nu mukulu akasukiilya, “Usese kiagila u mutemi kwaala Kaisari.” ¹⁶ Uugwa uPilato nai wakamupumya uYesu kitalao wagigwe. ¹⁷ Nienso akamuhola uYesu, nu ng'wensu akapuma, aze u ukenkile ikota nila mpaga nilakwe mukola kupikiila mu kianza ni litangwaa ing'ang'a litwe, ku ki Ebrania litangwaa Golgota. ¹⁸ Papo nai amagilye uYesu palung'wi nu ng'wensu agoha abiili, ung'wi nkika iyi nu muya nkika iyi, nu Yesu pakati ao. ¹⁹ Uugwa uPilato akakilisa logo nu kuluika migulya a ikota nila mpaga. Pang'wanso ai ikililigwe; YESU MUNAZARETI, MUTEMI NUA AYAHUDI; ²⁰ Idu a Ayahudi ai asomile ulogo nulanso kuiti kianza ni kanso nai wagigwe uYesu ai yatulaa pakupi ni kisali, Logo nulanso ai lukililigwe ku Kiebrania, ku Kirumi nu ku Kiyunani ²¹ Uugwa akulu a akuhani a Ayahudi akamutambuila uPilato, 'Leka kukilisa, 'Mutemi nua Ayahudi; ila nuanso ai uligitilye unene ni mutemi nua Ayahudi.” ²² Nung'wensu uPilato aka asukiilya, “Ni namakilisa namakilisa.” ²³ Ze yakilaa ia asikali kumaja uYesu, ai ahoile i

ang'wenda akwe nu kuagalania mu malundo ane, kila asikali ilundo ling'wi, ku uu nu mujulungu, Itungili u mujulungu uyo shanga ai uhilitilwe ila ai usukilwe wihi puma migulya. ²⁴ Uugwa akitambulya enso ku enso, “Kuleke kutamulanya, ila kukuile kula iti kihenge ukutula wang'wa nyenyu. “Ili ai lipumie iti u ukilisigwa uwu ukaminkiliigwe, uwo nai ukilisilye ai agalanile i ang'wenda ane. nu mujulungu nuane akaukuila kula.” ²⁵ iAsikali ai itumile imakani aya. uNyinya nuang'wa Yesu, muluna nuang'wa nyinya, Mariamu musungu nuang'wa Kleopa nu Mariamu Magdalena - iasungu awa ai akoli imikile pakupi nikota nila mpaga nilang'wa Yesu. ²⁶ uYesu nai wakamihenga unyinya nuakwe palung'wi nu mumanyisigwa uyo nai umuloilwe aze imikile pakupi, akamutambuila u nyinya, “Musungu, goza, ihenge u ng'wana nu ako suyu papa!” ²⁷ Uugwa akamutambuila u mumanyisigwa uyo, “Goza, suyu papa u ia ako.” “Pumiila i saa yiyo u mumanyisigwa uyo akamuhola kulongola kitalakwe. ²⁸ Ze yakilaa ni lanso, Uu uYesu aze ulingile kina ihi akondya kuhilinkila iti kukaminkiilya u ukilisigwa, akaligitya, “Nahung'waa nyota.” ²⁹ Kiseme ai katulaa kizue siki ai kikoli ki ikilwe pang'wanso, ku lulo akaikila isifongo ni izuee i siki migulya a lukito nua hisopo, akamuikiilya mu mulomo nuakwe. ³⁰ Nung'wensu uYesu nai wikalulya nanso, akaligitya, “Yaulaa” Uugwa akatunia itwe ni lakwe, akaminkiilya inkolo akwe. ³¹ Ku nianso ai yatulaa matungo a unoneelya, ni kunsoko i miili shanga ai itakiwe kusiga migulya

a makota a mpaga matungo a luhiku nula kusupya (ku nsoko u luhiku nula kusupya ai latulaa la kusanigwa), ayahudi ai amulompile uPilato kina migulu ao awo nai atulaa agigwe ibunangwe, ni kina i miili ao isimigwe. ³² Papo i a asikali nai akapembya nu kubunanga i migulu a muntu nua ng'wandyo nuyu nua kabiili nai watulaa wagigwe palung'wi nu Yesu. ³³ Nai amupikiile uYesu, ai amuhangile yakondaa kutula wakondyaa kusha, Ku lulo shanga ai abunangile i migulu akwe. ³⁴ Ga ni iti, ung'wi nua asikali ai umuhomile uYesu mu lubalu ku ndilima, ni nkua akapuma mazi ni sakami. ³⁵ Nu ng'wenso nai wihengile ili upumilye ukuili, nu ukuili nuakwe ingi i tai. Ng'wenso ulingile kina nukiligitilye ingi ka tai iti nu nyenye ga muhuiile. ³⁶ Makani aya ai atuile iti ikani ilo nai liligitigwe lihume kupikiila, “Kutili ga nu ung'wi nuakwe nu ukubunangwa.” ³⁷ Hangi ukilisigwa u uya wiligitya, “Akumugozeela nuanso nai amuhomile.” ³⁸ Ze yakilaa imakani aya uYusufu nua ku Arimathaya, ku nsoko ai watulaa mumanyisigwa wang'wa Yesu, kuiti ku kinkunku ku kuitumba iAyahudi, ai umulompile uPilato kina wauhole u muili nuang'wa Yesu. Nu ng'wenso uPilato akamulekela. Ku lulo uYusufu akapembya nu kuuheja u muili nuang'wa Yesu. ³⁹ Nu ng'wenso uNikodemu naiza apo ung'wandyo ai umutyatile uYesu u utiku nu ng'wenso akapembya, uNg'wenso ai uletile u uhalinkanigwa nua udi, upikiie ulito nua latili igana ling'wi. ⁴⁰ Ku lulo akauhola u muili nuang'wa Yesu akautunga mu sanda ni nzelu palung'wi ni manyunkiilo ayo,

anga nai izaan ntendo a Ayahudi itungo nila kuika. ⁴¹ Kianza naiza uYesu ai wagigwe ai ikoli nzega; mukati a nzega nanso ai kikoli kibiila kigeni naiza kutili anga muntu nuakaiye kuikwe mung'wanso. ⁴² Uugwa, kunsoko ai yatulaa luhiku nula uziipilya ku Ayahudi, nu ku uu i kibiila ai kikoli pakupi, uu akamuika uYesu mukati akwe.

20

¹ Dau ni nkulu luhiku nula ng'wandyo nula wiki, ze ikili kiti, uMariamu Magdalena akapembya mu kibiila; akihenga igwe nilanso lahegigwaa mu kibiila. ² Ku lulo akamanka intambo kulongola kung'wa Simioni Petro nu ku nuanso u mumanyisigwa mu ngiiza naiza uYesu ai umuloilwe, uugwa akamutambuila, “amuholaa uMukulu mu kibiila, nusese shanga kulingile ku amulalikilye.” ³ Uugwa uPetro nu uyo u mumanyisigwa mungiiiza akapuma, kulongola mu kibiila. ⁴ Ihi ai amankile ntambo ku palung'wi; uyo u mumanyisigwa u muya akamanka ntambo kulia uPetro nu kupika mu kibiila wang'wandyo. ⁵ Akimika ni uugwa ku gozeela mu kibiila; akihenga isanda iyo ni nzelu ilae, kuiti shanga akingila mukati. ⁶ Uugwa uSimioni Petro nu ng'wensu akapika akingila mukati a kibiila. Akihenga i sanda iyo ni nzelu ilae pang'wanso ⁷ nu mukako uwo nai ukoli kitwe wing'wene shanga ai ulae palung'wi ni sanda iyo ni nzelu ila ai watulaa ulae mpelo wing'wene duu ⁸ Papo u mumanyisigwa uyo u muya akingila mukati a kibiila; akihenga nu

kuhuiila. ⁹ Ku lulo kupikiila itungo ni lanso ai yatulaa akili kulinga u ukilisigwa kina ai isingigwe uYesu wiuke hangi mu ashi. ¹⁰ Uugwa i a manyisigwa akalongola hangi kumatalao ¹¹ Ga ni iti, uMariamu ai watulaa wimikile mu kibiila ukulila, nai wakatula ulongolekile kulila ai wimikile hangi akagoza mu kibiila. ¹² Akihenga amalaika abiili akete ikelu lyelu ikie ung'wi ku mitwe nu muya ku migulu kianza naiza uYesu ai watula ulae. ¹³ Ni enso akamutambuila, “Musungu, ku niki ukulila?” Nung'wenso aka atambuila, “Ingi ku nsoko amuholaa uMukulu nuane, nunene shanga ningile kuamuikile.” ¹⁴ Nai wakondya kuligitya nanso, ai upilukile nu kumihenga uYesu aze wimikile. Kuiti shanga ai umanyile anga ize nuanso ai Yesu. ¹⁵ Nu ng'wenso uYesu akamutambuila, “Ia, kuniki ukulila? ukumuduma nyenyu?” Nu ng'wenso kunu aze usigile kina ingi musunja nzega akamutambuila, “Mukulu, anga ize ingi wewe numuhoile, ntambuile kumuikile, nu nene kumuhola.” ¹⁶ uYesu akamutambuila, “Mariamu.” Nu ng'wenso akapiluka mukola nu kumutabuila ku kiaramu, “Raboni,” iti gwa ili ingi kuligitya, “Ng'walimu.” ¹⁷ uYesu akamuila, “Leka ki kilisi-ilya, kunsoko nkili kuluma kulongola kung'wa Tata; ila ulongole ku aluna ane uatambuile kina nikaluma ku longola kung'wa Tata nuane naiza ingi Tata nuanyu ga, Itunda nu ane hangi Itunda nu anyu. ¹⁸ uMariamu Magdalena akapembya nu kuatambuila i amanyisigwa, “Namihengaa uMukulu.” ni kina umutambuie imakani aya. ¹⁹ Hangi nai ikatula mpindi, luhiku nulanso,

luhiku nulang'wandyo nula wiki, ni milango ize ituile ilugaiwe kianza i amanyisigwa nai akoli aze ai tumbile i Ayahudi, uYesu ai upembilye nu kimika pa kate ao nu kuatambuila, “Ulyuuku utule kitalanyu.” ²⁰ Nai wakondya kuligitya aya aka alagiila i mikono akwe nu lubalu nu lakwe. Ni enso i amanyisigwa nai akamihenga uMukulu ai iloile. ²¹ Uugwa uYesu aka atambuila hangi, “Ulyuuku utule nu nyenye, anga iti uTata nai undagiye unene, ku u uu nu nene kumulagiilya unyenye.” ²² uYesu nai akakondya kuligitya nanso, Aka aikiilya ingulu aka atambuila nianso, Singiilyi u Ng'wau Ng'welu. ²³ Ihi ni mukualekela i milandu, alekelwa; ni awo ni mukuatungilya akutungiligwa. ²⁴ uThomaso, ung'wi nua awo ikumi na abiili, nai witangilwe Didimas, shanga ai ukoli ni amanyisigwa auya uYesu nai uzile. ²⁵ Awo i amanyisigwa i auya akamutambuila panyambele. “Kamihengaa uMukulu.” Nu ng'wensu aka atambuila, “Anga nihite kihenga i mabasa a misumali mu mikono akwe, nu kuikila ing'anza niane mu mabasa nanso, ni hangi kuikila u mukono nuane mu lubalu nulakwe shanga kuhuiila.” ²⁶ Ze yakilaa i mahiku mu nana amanyisigwa ai akoli ku shumba hangi, nu ng'wensu uThomaso ai ukoli palung'wi nienso, Matungo i milango ai atulaa ilugaiwe uYesu akimika pakati ao, nu kuligitya, “Ulyuuku nu utule nu nyenye.” ²⁷ Uugwa aka mutambuila uThomaso, leta u mukono nuako hangi uuikile mu lubalu nu lane; ang'wi uleke kutula ni shanga uhuiie ila nu uhuiie.” ²⁸ Nu ng'wensu uThomaso akasukiilya nu kumutambuila, “Mukulu nu ane

hangì Itunda nu ane.” ²⁹ uYesu akamuila, Kunsoko wanihengaa, wahuila. Akendepilwe awo ni ihuila, shanga ku kihengaa.” ³⁰ Ugwa uYesu ai witumile i ilingasiilyo idu ntongeela a amanyisigwa, naiza ikili kukilisigwa mu mbugulu iyi ³¹ ila izi ikilisigwe iti kina muhume ku huila kina uYesu yuyo Kristo, ng'wana nuang'wa Itunda, ni kina ni mikahuila mutule nu upanga mu lina nilakwe.

21

¹ Ze yakilaa imakani ayo uYesu akiika kihenga hangì ku amanyisigwa mu luzi nula Tiberia; iti uu nai wigeelekile mukola, ² uSimioni Petro ai ukoli palung'wi nu Thomaso nui tangwaa Disimas, Nathanaeli nua ku Galilaya, ana ang'wa Zebedayo ni amanyisigwa angiiiza abiili ni ang'wa Yesu. ³ uSimioni Petro aka atambuila, “Unene nalongola kuvua nsamaki.” Ni enso akamutambuila, Ga nusese, kunankile nu ewe.” Akalongola akanankila mu mashua, kuiti u utiku nuanso wihi shanga ikalija kihi. ⁴ Ni kidau dau nai ukela, uYesu ai wimikile mu nshemba, ni enso i amanyisigwa shanga ai amumanyile kina ai watulaa Yesu. ⁵ Ugwa uYesu aka atambuila, 'Ahumba, mukete kihi nikakulya?” ni enso akamusukiilya, “Ishi.” ⁶ Aka atambuila, Simyi inyavu nkika a kigoha a mashua, nu nyenye mukulija i ngele.” Ku lulo akasimya i nyavu ao shanga ikahuma kuluta hangì kunsoko a udu nua nsamaki. ⁷ Ugwa uyo u mumanyisigwa naiza uYesu umuloilwe akamutambuila uPetro, “Ingi Mukulu.” Nu ng'wensò uSimioni Petro nai

wakija kina ingi Mukulu, akitunga u ng'wenda nuakwe (ndogoelyo shanga ai watulaa witungile iziza), uugwa akigumila mu luzi. ⁸ Awo i amanyisigwa ni angiza akapembya mu mashua (kuiti shanga ai ukoli kuli ni nshemba, ipikiie migulu igana ling'wi pumiila ku nshemba) ni enso ai atulaa akuluta i nyavu nai yatulaa yizue i nsamaki. ⁹ Nai akapika ku nshemba, akihenga moto nua makala pang'wanso migulya akwe ai ikoli nsamaki nu mukate. ¹⁰ uYesu aka atambuila, “Leti ing'wi nia nsamaki naza muvuile itungili iti.” ¹¹ Uugwa uSimioni Petro akanankila nu kukweha inyavu iyo nai atulaa izue insamaki ni nkulu, ngele a nsamaki 153; ga ni iti anga itule aza idu, inyavu iyo shanga ai itamukile. ¹² uYesu aka atambuila, “Pembyi mulije ikitikolo.” Kutili ga nung'wi nua amanyisigwa nai ugemile kumukolya, “Uewe wi nyenyu?” Ai alingile kina ai watulaa ingi Mukulu. ¹³ uYesu akapembya, akahola u mukate uwo, uugwa akainkiilya, akituma uu nu ku nsamaki izo. ¹⁴ Iyi ai nkua aka taatu kung'wa Yesu kigeeleka kihenga ku amanyisigwa akwe ze yakilaa kiuka kupuma ku ashi. ¹⁵ Ze yakilaa kutula atikolaa, uYesu aka mutambuila uSimioni Petro, “Simioni ngwana wang'wa Yohana itii, undoilwe u nene kukila awa?” uPetro akasukiilya, “Ee, Mukulu, Uewe ulingile kina unene nukuloilwe.” uYesu akamutambuila, “Lisa iana ankolo ane,” ¹⁶ Aka mutambuila nkua aka biili, “Simioni ng'wana wang'wa Yona, itii, undoilwe?” uPetro aka mutambuila, Ee, Mukulu, uewe ulingile kina nukuloilwe, uYesu aka mutambuila,

“Dima inkolo niane.” ¹⁷ Aka mutambuila hangi nkua a ka taatu, “Simioni, Ng'wana wang'wa Yohana, itii undoilwe?” Nu ng'wenso uPetro ai usigile ikulu iti nai umutambuie nkua aka taatu, “Itii, U ewe undoilwe?” Nu ng'wenso aka mutambuila, Mukulu uligile yihi, ulingile kina nukuloilwe,” uYesu aka mutambuila, Lisa inkolo niane. ¹⁸ Huiila, huiila, ku utambuila, nai ukili wimuhumba ai wiziie kutugala i ang'wenda mukola nu kulongola kihi ku loilwe; kuiti nuikatula wi munyampala, ukugoola imikono ako, nu muya uku utugalya i ang'wenda nu ku utwala ku shanga uloilwe kulongola.” ¹⁹ uYesu ai uligitilye aya iti kulagiila ingi mpyani kii a nsha ang'wa Petro niize wikamukulya Itunda. Ze yakilaa kutula waligityaa aya, akamutambuila uPetro, “Ntyate.” ²⁰ uPetro akapiluka nu kumihenga u mu manyisigwa uyo naiza uYesu umuloilwe aka atyata- Uyu yuyo nai watulaa wipantamiye mu kikua kang'wa Yesu itungo nila ndyaa nia mpindi nu kumukolya uYesu. “Mukulu, ingi nyenyu nuika kugumaniilya?” ²¹ uPetro ai umihengile ni hangi akamukolya uYesu, “Mukulu, Umuntu uyu wikituma ntuni?” ²² uYesu akamusukiilya, “Anga ndowe wasage kupikiila ni nikapembya, ni lanso likutuile ntuni?” “Ntyate” ²³ Ku lulo ikani ili likenela mukati a awo i aluna, kina u manyisigwa nuanso shanga wikasha. Kuiti uYesu shanga ai umutambuie uPetro kina, u manyisigwa uyo shanga wikasha, “Anga ndowe ung'wenso wasage kupikiila ni nikapembya ikutuile ntuni?” ²⁴ Uyu yuyo manyisigwa nuipumyaa u ukuili nua makani aya, hangi yuyo

nai ukilisilye imakani aya, hangi kulingile kina u ukuiili nuakwe ingi tai. ²⁵ Akoli makani idu naiza uYesu ai witumile. Anga kila ling'wi ai likilisigwe, nsigiie kina u unkumbigulu shanga ai uzeekondela kuieka imbugulu naize ikukiliswa.

Isanzu Bible
The New Testament in the Isanzu language of
Tanzania

copyright © 2020 Door 43 International Mission Community

Language: Kiisanzu (Isanzu)

Translation by: Door 43 International Mission Community

Contributor: Bundala Isanzu, MCH Bundala, Mlilo Isanzu, Rev. Bundala Samwel

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2020-07-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 31 Jul 2020

b95c8559-38aa-5982-90b8-16a1be58209c